

Suomen hallituksen toiminta EU-tuomioistuinin- asioissa ja EU-rikkomus- asioissa

1.1.–31.12.2021

ulkoministeriö • oikeuspalvelu • EU-tuomioistuinasiat

*Åtgärder av Finlands regering i EU-domstolsärenden
och i EU-överträdelseärenden 1.1–31.12.2021*

ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
EU-tuomioistuinasiat

Suomen hallituksen toiminta EU-tuomioistuinasioissa ja EU-rikkomusasioissa
1.1.–31.12.2021

TIIVISTELMÄ

Tässä kertomuksessa kuvataan ne EU-tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joihin Suomen hallitus on osallistunut vuoden 2021 aikana. Kertomus kattaa myös ne tapaukset, joihin Suomi on osallistunut aiemmin ja joissa on nyt annettu julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai tuomio. Lisäksi käydään läpi EU:n komission kertomuskaudella Suomelle lähettämät jäsenyyssvelvoitteiden rikkomista koskevat kirjeet (viralliset huomautukset ja perustellut lausunnot) sekä virallista menettelyä edeltävät EU Pilot-kirjeet.

Jäsenvaltio voi osallistua **EU-tuomioistuimessa** käsiteltäviin asioihin monessa roolissa, kuten rikkomusasian vastaajana. Selvästi suurin osa Suomen toiminnasta EU-tuomioistuimessa on kuitenkin oma-aloitteista osallistumista sellaisiin tapauksiin, joiden lopputulokseen vaikuttaminen on Suomen edun mukaista. EU:n oikeus kehittyy jatkuvasti tuomioistuimen ratkaisujen myötä, joten osallistumalla aktiivisesti jäsenvaltio voi vaikuttaa tähän kehittymiseen ja edistää tavoitteitaan. Kertomuskaudella Suomi osallistui aktiivisesti eri aloja koskeviin asioihin. Edellisvuoden tapaan covid-19-pandemia hidasti jossain määrin asioiden käsittelyä ja vaikeutti suullisten käsittelyjen järjestämistä, ja osassa tapauksia tuomioistuin esitti suullisen käsittelyn sijaan kirjallisesti vastattavia kysymyksiä.

Suurin osa niistä tapauksista, joihin Suomi kertomuskaudella osallistui, oli kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämiä EU:n oikeuden oikeaa tulkintaa tai pätevyyttä koskevia ennakkoratkaisupyynnöitä. Nämä asiat koskivat muun muassa yleisen tietosuojasetuksen (GDPR) ja sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tulkintaa, kuluttajansuojaa, ammattipätevyysdirektiivin tulkintaa Suomessa, oikeutta toissijaisen suojelun perusteella myönnettävään turvapaikkaan sekä Puolan oikeusvaltiotilannetta. Lisäksi Suomi esiintyi väliintulijana useassa kanneasiassa tukien jompaakumpaa asian osapuolista. Tästä kategoriasta on syytä nostaa esiin erityisesti kolme *Ryanair vastaan komissio* -asiaa, joissa on kyse Suomen valtion Finnairille covid-19-tilanteen johdosta myöntämien valtiontukien laillisuudesta.

Vuonna 2021 unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin antoivat myös useita tuomioita sellaisissa merkittävissä asioissa, joihin Suomi on osallistunut. Näissä todettiin muun muassa, että Suomen päiväsakkojärjestelmä ei ole kaikissa tilanteissa suhteellinen. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että covid-19-pandemiaan liittyvä Suomen valtion takaus Finnairin lainalle oli unionin oikeuden mukainen. Unionin tuomioistuin antoi tuomioita, joissa se täsmensi työaikadirektiivissä tarkoitettua työajan käsitettä. Lisäksi Euroopan energiaperuskirjassa olevan riidanratkaisujärjestelmän käyttäminen katsottiin unionin oikeuden vastaiseksi, kun vastakkain ovat jäsenvaltio ja toisen jäsenvaltion investoija. Unionin tuomioistuin myös linjasi niitä edellytyksiä, joilla EU voi liittyä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaiseen Istanbulin yleissopimukseen.

Jäsenyyssvelvoitteiden rikkomista koskevan menettelyn puitteissa Suomi sai kertomuskautena komissiolta 27 uutta virallista huomautusta, mikä oli edellisvuotta enemmän. Myös perusteltujen lausuntojen määrä kasvoi edellisvuodesta. Suurin osa virallisista huomautuksista ja kaikki perustellut lausunnot koskivat direktiivien täytäntöönpanon viivästyistä. Kertomuskaudella ei kuitenkaan ollut vireillä yhtään komission Suomea vastaan nostamaa rikkomuskannetta.

SAMMANFATTNING

Denna rapport redogör för åtgärder av Finlands regering i EU-domstolsärenden under 2021. Rapporten omfattar också mål som Finland deltagit i tidigare och i vilka generaladvokaten nu har gett ett avgörande eller ett förslag till avgörande. Dessutom redogör rapporten för brev om överträdelse mot medlemskapsförpliktelse (formella underrättelser och motiverade yttranden), som EU-kommissionen skickat till Finland under berättelseperioden, och för EU Pilot-brev som föregår officiella förfaranden.

En medlemsstat kan ha flera roller i ärenden vid **EU-domstolen**, t.ex. vara svarande i ett överträdelseärende. Allra mest har Finland deltagit på eget initiativ i sådana ärenden där det ligger i Finlands intresse att inverka på slutresultatet. EU-rätten utvecklas ständigt genom domstolens avgöranden, och en medlemsstat kan genom aktiv medverkan inverka på utvecklingen och bättre nå sina mål. Finland deltog aktivt i ärenden inom olika områden under berättelseperioden. På samma sätt som i fjol bromsade covid-19-pandemin i viss mån behandlingen av ärenden och försvårade de muntliga förhandlingarna. I vissa fall föreslog domstolen att svar ges skriftligt i stället för i en muntlig förhandling.

Största delen av alla ärenden som Finland deltog i under berättelseperioden gällde begäran om förhandsavgöranden från nationella domstolar om rätt tolkning av unionsrätten eller om dess behörighet. Dessa ärenden gällde bland annat tolkningen av den allmänna dataskyddsförordningen och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation, konsumentskyddet, tolkningen av yrkeskvalifikationsdirektivet i Finland, rätten till uppehållstillstånd på grund av alternativt skydd och rättsstatsläget i Polen. Därtill uppträdde Finland som intervenient i flera mål och gav sitt stöd till någon av parterna. I den här kategorin kan särskilt nämnas tre mål i ärendet *Ryanair mot kommissionen*, som gäller lagligheten av de statsstöd som finska staten beviljat Finnair på grund av covid-19-läget.

Under 2021 gav Europeiska unionens domstol och tribunalen även flera avgöranden i viktiga mål där Finland var delaktigt. I dessa konstaterades bland annat att Finlands system med dagsböter inte är proportionellt i alla situationer. Europeiska unionens tribunal ansåg den borgen som finska staten ställt för Finnairs lån i anknytning till covid-19-pandemin var laglig enligt unionsrätten. Domstolen gav avgöranden som specificerade begreppet arbetstid i arbetstidsdirektivet. Tillämpningen av tvistlösningssystemet i Europeiska energistadgan ansågs strida mot unionsrätten, när motparterna är en medlemsstat och en investerare i en annan medlemsstat. Domstolen fastställde också kriterierna för att EU ska kunna ansluta sig till Istanbulkonventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.

Under berättelseperioden fick Finland 27 formella underrättelser enligt kommissionens överträdelseförfarande mot medlemsstater som inte infört EU-lagstiftningen, vilket var fler än året innan. Antalet motiverade yttranden ökade likaså jämfört med föregående år. Största delen av de formella underrättelserna och samtliga motiverade yttranden gällde försenat genomförande av direktiv. Under berättelseperioden pågick inga överträdelseförfaranden mot Finland.

SUMMARY

This report describes those cases pending before the Court of Justice of the European Union where the Government of Finland was involved in 2021. The report also covers those cases where Finland has been involved earlier and where an opinion of the Advocate General or a judgment has now been issued. Moreover, the report describes the letters sent by the EU Commission to Finland during the reporting period due to Finland's suspected failure to fulfil its obligations as a Member State (letters of formal notice and reasoned opinions) and the Commission's EU Pilot letters preceding the formal procedure.

A Member State may be involved in cases before **the EU Court of Justice** in many roles, for instance as a defendant in infringement proceedings. However, clearly most of Finland's involvement in proceedings before the EU Court of Justice is based on its own initiative in cases where influencing the outcome is in Finland's interests. Since European Union law is constantly evolving with the case law of the Court, a Member State can influence the evolution and promote its own objectives by taking an active part in proceedings. During the reporting period, Finland participated actively in cases concerning different sectors. As in the previous year, the COVID-19 pandemic slowed down the proceedings to some extent and hindered the holding of oral hearings. In some cases, the Court replaced oral hearings by posing questions to be answered in writing.

Most of the cases where Finland was involved during the reporting period were based on requests for preliminary rulings submitted by national courts to the Court of Justice concerning the correct interpretation or validity of EU law. These cases concerned, among other issues, the interpretation of the General Data Protection Regulation (GDPR) and the Data Protection Directive for Electronic Communications, consumer protection, the interpretation of the Professional Qualifications Directive in Finland, the right to asylum based on subsidiary protection, and the rule of law situation in Poland. Furthermore, Finland intervened in proceedings on several actions, in support of either of the parties to the case. In this category, especially three *Ryanair v Commission* cases deserve to be highlighted. They concern the legality of the State aid granted by the Finnish Government to Finnair due to the COVID-19 situation.

In 2021, the Court of Justice and the General Court also passed several judgments in important cases where Finland had been involved. It was found, among other things, that the Finnish day fine system is not proportional in all situations. The General Court held that the Finnish Government's guarantee for Finnair's loan in connection with the COVID-19 pandemic was in compliance with Union law. The Court of Justice issued judgments that clarified the concept of 'working time' referred to in the Working Time Directive. Moreover, the use of the dispute resolution mechanism under the European Energy Charter was found to be contrary to Union law in situations where a Member State and an investor from another Member State are in dispute. The Court of Justice also outlined the conditions under which the EU can accede to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (the Istanbul Convention).

Under the infringement procedure, Finland received 27 new letters of formal notice from the Commission during the reporting period. This number was higher than in 2020. The number of reasoned opinions, as well, increased from the previous year. Most formal notices and all reasoned opinions concerned delays in the transposition of directives. However, no infringement actions brought by the Commission against Finland were pending during the reporting period.

1	TAUSTAA	7
2	TUOMIOISTUINASIAT	12
2.1	ENNAKKORATKAISUASIAT.....	12
2.1.1	Tuomiot ja määräykset.....	12
2.1.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset.....	25
2.1.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	28
2.2	VÄLIINTULOT.....	37
2.2.1	Tuomiot ja määräykset.....	37
2.2.2	Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset.....	39
2.2.3	Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat.....	41
2.3	LAUSUNTOPYYNNÖT.....	46
2.3.1	Tuomiot ja määräykset.....	46
3	RIKKOMUSMENETTELYT.....	47
3.1	UNIONIN OIKEUDEN VIRHEELLISTÄ TAI PUUTTEELLISTA SOVELTAMISTA KOSKEVAT RIKKOMUSMENETTELYT	48
3.1.1	Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset	48
3.2	DIREKTIIVIEN TÄYTÄNTÖÖNPANON VIIVÄSTYMISTÄ KOSKEVAT RIKKOMUSMENETTELYT.....	50
3.2.1	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset.....	50
3.2.2	Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot	51
4	EU PILOT	52
5	NOTIFIKAATIOT	54

1 TAUSTAA

Tämä kertomus koskee Suomen hallituksen toimintaa EU-tuomioistuinasioissa sekä Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämässä EU-rikkomusmenettelyssä vuoden 2021 aikana.

EU-tuomioistuinasioilla tarkoitetaan unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen käsittelemiä asioita. Kertomuksessa kuvataan ne EU-tuomioistuinasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut sekä ne asiat, joihin Suomi on osallistunut aiemmin ja joissa on annettu kertomuskaudella julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai tuomio.

Lisäksi kertomuksessa käydään läpi ne *EU-rikkomusmenettelyt*, jotka komissio on kertomuskauden aikana käynnistänyt virallisella huomautuksella tai joita se on jatkanut perustellulla lausunnolla. Osa rikkomusmenettelyistä on johtanut tarpeeseen muuttaa Suomen lainsäädäntöä tai viranomaiskäytäntöä. Vuonna 2021 ei ollut vireillä yhtäkään komission Suomea kohtaan nostamaa rikkomuskannetta.

Kertomuksen lopussa kerrotaan lyhyesti Suomen kertomuskauden aikana vastaanottamista nk. EU Pilot -tiedusteluista sekä Suomen tekemistä direktiivin täytäntöönpanoilmoituksista (notifikaatiot).

Euroopan unionin tuomioistuin

Luxemburgissa sijaitseva *Euroopan unionin tuomioistuin* muodostuu unionin tuomioistuimesta ja unionin yleisestä tuomioistuimesta. Tuomioistuimet muodostavat yhdessä unionin oman lainkäyttöelimen.

Euroopan unionin tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa, että perussopimuksia tulkittaessa ja sovellettaessa noudatetaan lakia. Tuomioistuin valvoo unionin toimielinten toimien lainmukaisuutta ja varmistaa, että jäsenvaltiot noudattavat unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Lisäksi tuomioistuin tulkitsee unionin oikeutta kansallisten tuomioistuinten tehdessä sille ennakkoratkaisupyynnöt unionin oikeuden tulkinnasta ja pätevydestä.

Unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin

Unionin tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista muun muassa jäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tekemät ennakkoratkaisupyynnöt, komission jäsenvaltioita vastaan nostamat jäsenyysvelvoitteiden rikkomuskanteet sekä unionin toimielinten väliset riita-asiat. Unionin tuomioistuin ratkaisee lisäksi unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista tehdyt valitukset.

Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisee ensimmäisenä oikeusasteena suurimman osan unionin toimielimiä vastaan nostetuista kanteista. Sen keskeiseen toimialaan kuuluu esimerkiksi yritysten kilpailuoikeudellisissa asioissa nostamien kanteiden ratkaiseminen.

EU-tuomioistuinasiat

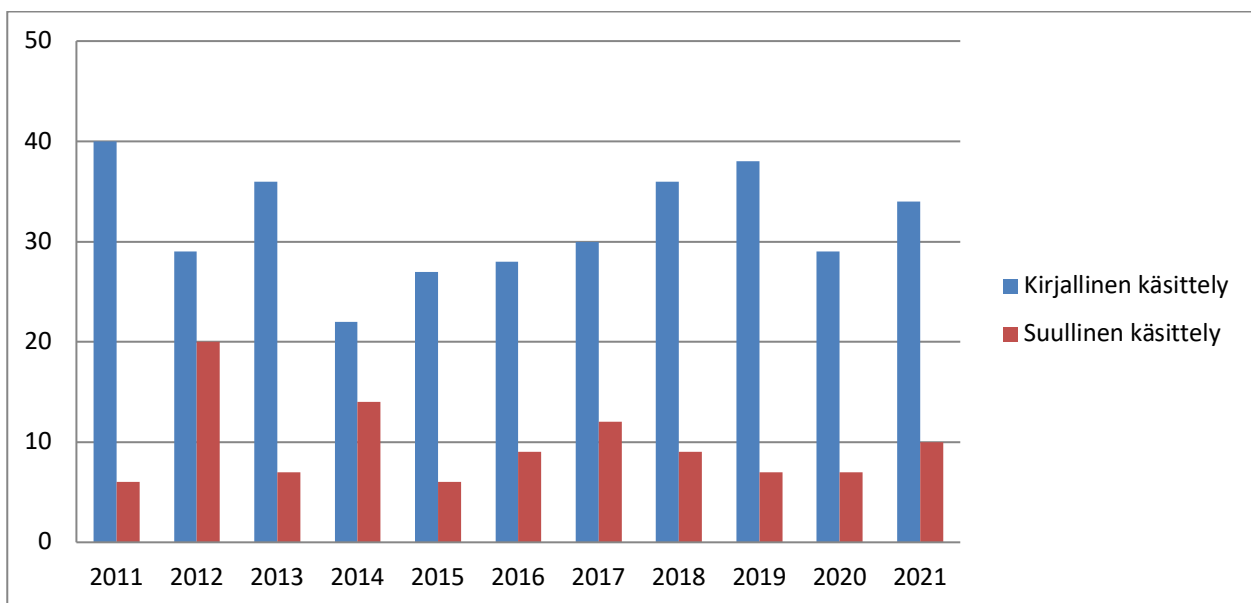
Euroopan unionin tuomioistuimen käsittelemät asiat voidaan jakaa neljään pääryhmään:

- ennakkoratkaisupyyntöihin
- jäsenvaltiota tai EU:n toimielintä vastaan nostettuihin kanteisiin
- unionin yleisen tuomioistuimen antamista tuomioista unionin tuomioistuimeen tehtyihin valituksiin
- suunnitteilla olevan kansainväliseen sopimukseen liittymisen unionin oikeuden mukaisuutta koskeviin lausuntopyyntöihin.

Jäsenvaltiot voivat osallistua kaikkien ennakkoratkaisuasioiden ja lausuntopyyntöjen käsittelyyn tekemällä niissä *kirjalliset huomautukset*. Kanneasioissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *kantajana*, *vastaajana* tai *väliintulijana*. Valitusasioissa jäsenvaltio voi olla mukana joko *valittajana*, *valitusasian vastaajana* tai *väliintulijana*.

Suomen hallituksen on vastattava kaikkiin komission Suomea vastaan nostamiin kanteisiin. Lisäksi hallitus osallistuu lähes poikkeuksetta kaikkien suomalaisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen käsittelyyn. Muista jäsenvaltioista tulevien ennakkoratkaisuasioiden ja lausuntopyyntöasioiden käsittelyyn hallitus osallistuu silloin, kun se arvioidaan tarpeelliseksi Suomen etujen ajamiseksi tai unionin oikeuden kehittämiseksi. Samoin perustein Suomen hallitus voi tehdä väliintulon toista jäsenvaltiota koskevassa asiassa, nostaa kanteen saadakseen unionin tuomioistuimen kumoamaan esimerkiksi komission antaman päätöksen tai valittaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta.

Jäsenvaltion aktiivinen osallistuminen tuomioistuimessa vireillä oleviin oikeudenkäynteihin on yksi jäsenvaltion käytettävissä olevista keinoista vaikuttaa unionin oikeuden kehitykseen. Kertomuskautena (1.1.–31.12.2021) Suomi osallistui 34 asian kirjalliseen käsittelyyn ja 10 asian suulliseen käsittelyyn.

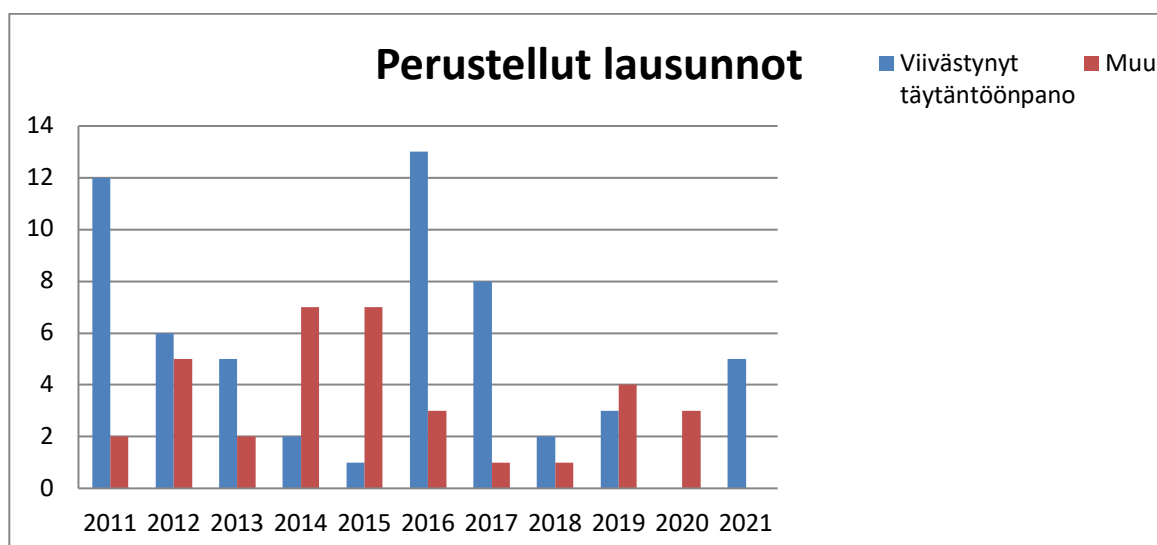
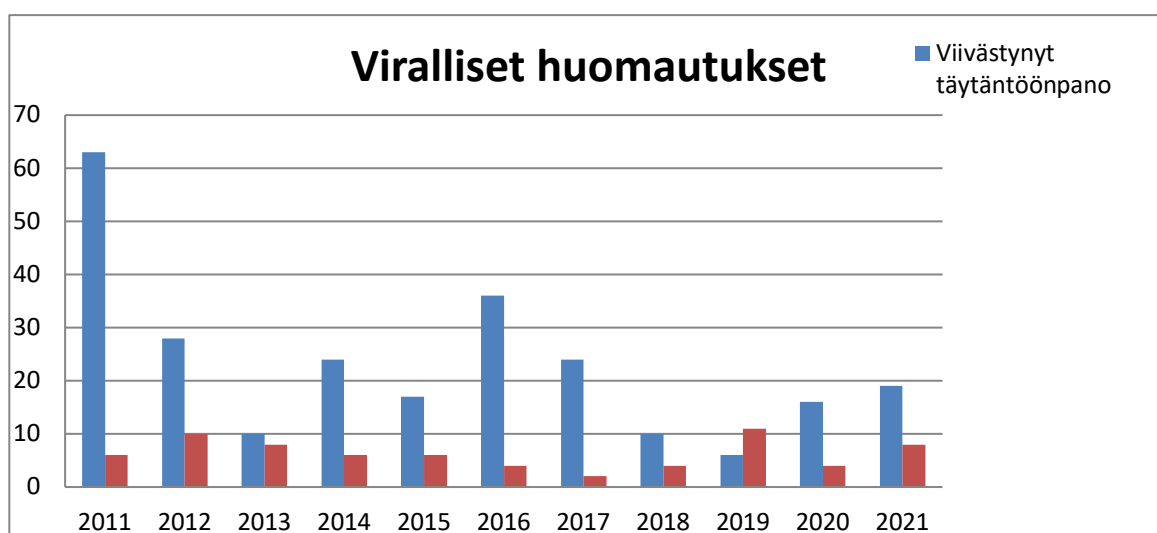
Kaavio 1: Suomen osallistuminen EU-tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyyn vuosina 2011–2021¹

¹ Taulukossa on käytetty vuosien 2012–2017 osalta eri laskumenetelmää kuin edellisissä toimintakertomuksissa.

EU-rikkomusasiat

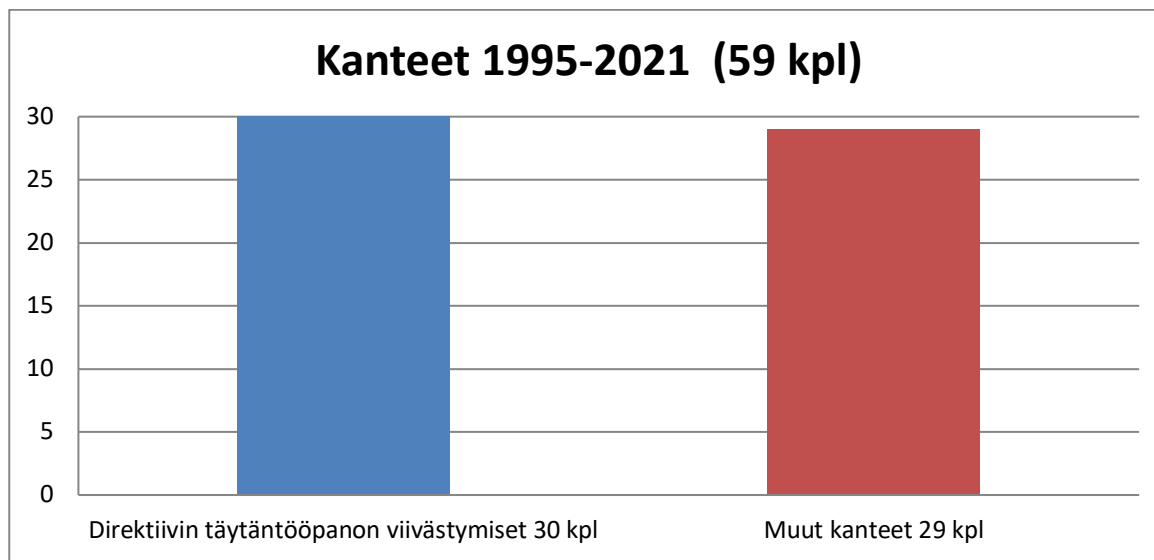
EU-rikkomusasiolla tarkoitetaan komission SEUT 258 artiklan nojalla jäsenvaltiota vastaan käynnistämää jäsenyyssoveltoitteiden rikkomista koskevaa hallinnollista menettelyä. Menettelyn tarkoituksena on saavuttaa yhteisymmärrys jäsenvaltion ja komission välillä ilman, että asiaa tarvitsisi viedä unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi. Menettely voi alkaa komission asianomaisen pääosaston lähettämällä *epävirallisella tiedustelulla*.² Menettelyn virallisen vaiheen aluksi komissio lähettää jäsenvaltiolle – Suomessa käytännössä ulkoministerille – *virallisen huomautuksen* ja tarpeen vaatiessa *täydentävän virallisen huomautuksen*.

Mikäli jäsenvaltion viralliseen huomautukseen tai täydentävään viralliseen huomautukseen antama vastaus ei tyydytä komissiota, voi se toimittaa jäsenvaltiolle *perustellun lausunnon* ja tarvittaessa *täydentävän perustellun lausunnon*. Jäsenvaltiolla on tavallisesti kaksi kuukautta aikaa vastata näihin komission kirjelmiin. Jos komissio ei ole tyytyväinen perusteltuun lausuntoon annettuun vastaukseen, se voi nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 258 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan.

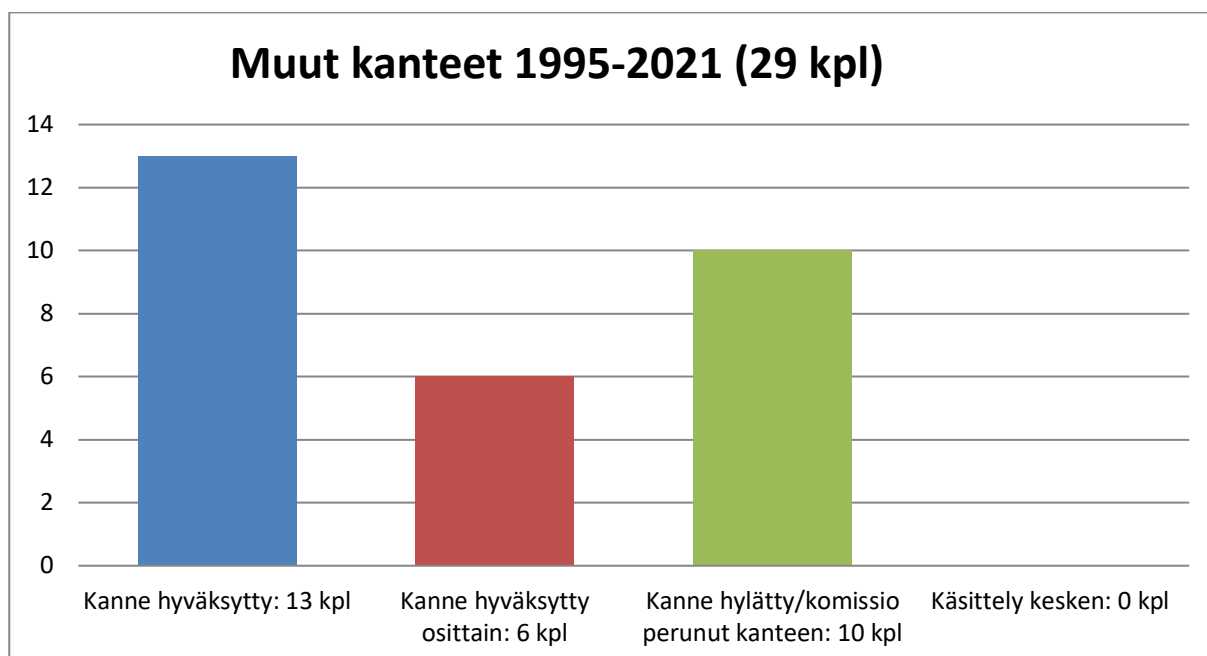

Kaavio 2 ja 3: Suomea koskevat rikkomusmenettelyt vuosina 2011–2021

² Monesti nämä epäviralliset tiedustelut toteutetaan ns. EU Pilot -järjestelmän puitteissa. EU Pilot -järjestelmää ja EU Pilot -tapauksia käsitellään tämän kertomuksen osassa 4.

Kaavio 4: Komission Suomea vastaan nostamat kanteet jaettuina direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskeviin kanteisiin sekä muihin kanteisiin koko jäsenyyden ajalta

Kaavio 5: Muiden kuin direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskevien kanneasioiden lopputulos

SEUT 260 artiklan nojalla komissio voi käynnistää unionin tuomioistuimen antaman *tuomion täytäntöönpanoa koskevan rikkomusmenettelyn*. Tällöin on kysymys siitä, että unionin tuomioistuin on jo aiemmin antanut jäsenvaltiolle SEUT 258 artiklan nojalla tuomion, mutta jäsenvaltio ei komission mukaan ole toteuttanut tarvittavia toimia kyseisen tuomion täytäntöönpanemiseksi. SEUT 260 artiklan mukainen menettely alkaa komission jäsenvaltiolle antamalla virallisella huomautuksella. Komissio voi tämän jälkeen nostaa unionin tuomioistuimessa SEUT 260 artiklan mukaisen kanteen jäsenvaltiota vastaan.

Jos unionin tuomioistuin toteaa SEUT 260 artiklan mukaisessa tuomiossaan, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan *kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakkoa*. Direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä koskevissa asioissa unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon jo SEUT 258 artiklan mukaisessa menettelyssä eli heti ensimmäisessä asiaa koskevassa tuomiossaan (SEUT 260 artiklan 3 kohta).

Suomen edustaminen EU-tuomioistuin- ja EU-rikkomusasioissa

Suomen edustamisesta EU-tuomioistuinasioissa ja komission Suomea vastaan käynnistämässä rikkomusmenettelyissä vastaa ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö. Suomea ovat Euroopan unionin tuomioistuimessa kertomuskautena edustaneet yksikön päällikkö, valtionasiamies Henriikka Leppo sekä lainsäädäntöneuvokset Sami Hartikainen, Mervi Pere ja Anne Laine. EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioita koskevat Suomen kannat on käsitelty EU-asioiden komitean alaisessa oikeudelliset kysymykset -jaostossa ja joissakin tapauksissa EU-ministerivaliokunnassa. Suomen hallituksen kannanotot on valmisteltu ulkoministeriön johdolla yhteistyössä asianomaisten ministeriöiden edustajien kanssa.

EU-tuomioistuinasioiden yksikkö

Ulkoministeriön EU-tuomioistuinasioiden yksikkö vastaa EU-tuomioistuinasioiden sekä EU-rikkomusasioiden valmistelusta yhteistyössä toimivaltaisten ministeriöiden kanssa. Yksikkö vastaa myös komissiolle toimitettavista lainsäädäntönotifikaatioista ja pitää yllä EU-tuomioistuin- ja rikkomusasioiden arkistoa.

Yhteystiedot:

EU-tuomioistuinasiat / OIK-30
Ulkoministeriö
PL 176
00023 VALTIONEUVOSTO
Puh. (keskus) 0295 16001
OIK-30@formin.fi

2 TUOMIOISTUINASIAT

2.1 ENNAKKORATKAISUASIAI

Tässä osiossa esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on kertomuskautena annettu tuomio tai määräys (2.1.1 jakso) taikka julkisasiamiehen ratkaisuehdotus³ (2.1.2 jakso). Tämän jälkeen käydään läpi ne vireillä olevat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn Suomi on kertomuskautena osallistunut esittämällä kirjallisia tai suullisia huomautuksia (2.1.3 jakso).

SEUT 267 artiklan mukaisissa ennakkoratkaisupyynnöissä jonkun jäsenvaltion kansallinen tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat kyseisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan pääasian kannalta merkityksellisten unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkintaa tai pätevyyttä.

2.1.1 Tuomiot ja määräykset

Tässä jaksossa esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on annettu tuomio kertomuskaudella.

1. Asia C-746/18, *Prokuratuur*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 2002/58/EY – EU:n perusoikeuskirjan 7 artikla (yksityiselämän suoja) ja 8 artikla (henkilötietojen suoja) – Viranomaisen oikeus tiedonsaantiin rikosasioissa – Puuttuminen perusoikeuksiin – Telepakkokeinot – Suhteellisuusperiaate

Asian käsittely: Virolaisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön tarkoituksena oli pääasiallisesti selvittää, onko sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 artiklan 1 kohtaa tulkittava yhdessä EU:n perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan kanssa siten, että rikosprosessissa viranomaisen oikeus saada tietoa rikoksesta epäillyn sähköisestä viestinnästä on rajoitettu vain vakavien rikosten selvittämiseen riippumatta ajanjaksosta, jolta tallennettuja tietoja on mahdollisuus saada tai riippumatta siitä, mitä eri tiedon lajeja tietopyyntö koskee. Kyseisessä kohdassa säädetään mahdollisuudesta direktiivin oikeuksien rajoittamiseen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä, oikeasuhtaisia ja asianmukaisia tiettyjen keskeisinä pidettyjen tavoitteiden kuten kansallisen turvallisuuden kannalta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (1.4.2019), että direktiivin kyseinen kohta luettuna yhdessä mainittujen perusoikeuskirjan artikloiden kanssa on esteenä kansalliselle sääntelylle, joka mahdollistaa rikosprosessissa viranomaisen oikeuden saada tietoja syytetyn puheluiden ja viestien lähettämisestä, kestosta, tavasta, lähettäjän ja vastaanottajan henkilöllisyydestä sekä sijainneista sellaisten rikosten, jotka eivät asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaan ole vakavia, ehkäisemiseksi, tutkimiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkinnan varmistamiseksi. Tässä yhteydessä merkitystä ei ole sillä, miltä ajalta ja missä laajuudessa kansallisilla viranomaisilla on mahdollisuus saada edellä mainittuja tietoja.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pitruzzella* antoi ratkaisuehdotuksensa 21.1.2020.

³ Unionin tuomioistuimessa on tuomarien lisäksi *julkisasiamiehiä*, jotka esittävät puolueettoman ja riippumattoman *ratkaisuehdotukseksi* kutsutun oikeudellisen lausuntonsa niissä asioissa, jotka on saatettu heidän käsiteltävikseen. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ei sido tuomioistuinta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.3.2021 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 15 artiklan 1 kohta, luetuna yhdessä edellä mainittujen perusoikeuskirjan artiklojen kanssa, on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa annetaan viranomaisille oikeus saada joukko sellaisia liikenne- ja paikkatietoja, jotka ovat omiaan antamaan tietoja sähköisen viestintävälineen käyttäjän harjoittamasta viestinnästä tai tämän käyttämien päätelaitteiden sijainnista ja joista voidaan tehdä täsmällisiä tämän yksityiselämää koskevia päätelmiä, rikosten ehkäisemistä, tutkintaa, selvittämistä ja syyteharkintaa varten ilman, että kyseinen tietojen saanti rajoitetaan koskemaan vain menettelyjä, joilla pyritään torjumaan vakavaa rikollisuutta tai ehkäisemään yleisteen turvallisuuteen kohdistuvia vakavia uhkia.

2. Yhdistetyt asiat C-682/18 ja C-683/18, *Youtube ym.*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Tietoyhteiskuntadirektiivi 2001/29/EY – Tekijänoikeudella suojatun aineiston välittäminen – Tuomioistuinmääräys tekijänoikeutta loukkaavan sisällön poistamiseksi – Sähkökauppadirektiivi 2000/31/EY – Vastuuvapaussäännökset

Asian käsittely: Saksalaisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyynnön tarkoituksena oli pääasiallisesti selvittää, onko internetissä toimivan videopalvelualustan tai nk. sharehosting-palvelun pelkkä ylläpito tietoyhteiskuntadirektiivissä tarkoitettua tekijänoikeudella suojattujen teosten välittämistä yleisön saataville. Lisäksi kyse oli siitä, voivatko kyseisten palvelujen ylläpitäjät joka tapauksessa vedota sähkökauppadirektiivin 14 artiklan vastuuvapaussäännökseen, jonka mukaisesti palveluntarjoajat eivät voi olla vastuussa niiden palvelimille ladatusta (laittomasta) aineistoista. Edelleen kyse oli siitä, millä edellytyksillä kansallinen tuomioistuin voi määrätä kyseiset palvelun tarjoajat estämään yleisön pääsyn sellaiseen tekijänoikeuksia loukkaavaan sisältöön, joka on ladattu niiden palveluihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (1.3.2019), että pääasioiden kaltaisten palvelujen ylläpito ei ole tekijänoikeudella suojatun aineiston välittämistä yleisölle ja että kyseisten palvelujen ylläpitäjät voivat vedota sähkökauppadirektiivin 14 artiklassa tarkoitettuihin vastuuvapaussäännöksiin. Kansallinen tuomioistuin voi määrätä palvelun ylläpitäjän poistamaan alustaltaan laittonta sisältöä vasta, kun sillä on tieto konkreettisesta laittomasta toiminnasta tai tiedoista ja kun palvelun tarjoaja ei ole viipymättä toiminut poistaakseen alustaltaan kyseistä laittonta sisältöä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Saugmandsgaard Øe* antoi ratkaisuehdotuksensa 16.7.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 22.6.2021 antamassaan tuomiossa, että tietoyhteiskuntadirektiiviä on tulkittava siten, että sellaisen videonjakoalustan tai sellaisen tiedostojen hosting- ja jakoalustan ylläpitäjä, jolla käyttäjät voivat laittomasti saattaa yleisön saataviin suojattuja sisältöjä, ei suorita näiden sisältöjen kyseisessä säännöksessä tarkoitettua ”yleisölle välittämistä”, jollei se pelkän alustan käyttöön antamisen lisäksi myötävaikuta siihen, että yleisölle annetaan pääsy tällaisiin sisältöihin tekijänoikeuden vastaisesti. Vastuuvapautuksen osalta tuomioistuin katsoi, että sähkökauppadirektiivin 14 artiklaa on tulkittava siten, että ylläpitäjä jää säännöksen nojalla vastuuvapautuksen ulkopuolelle ainoastaan, jos se on tietoinen käyttäjiensä konkreettisista laittomista toimista, jotka liittyvät sen alustalle ladattuihin suojattuihin sisältöihin.

3. Asia C-30/19, *Braathens Regional Aviation*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Syrjintädirektiivi 2000/43/EY – EU:n perusoikeuskirjan 47 artikla (oikeus tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin) – Seuraamukset – Korvaus – Oikeudenkäyntimenettely

Asian käsittely: Ruotsalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö liittyi oikeudenkäyntiin, jossa lentokoneen matkustaja vaati lentoyhtiöltä Ruotsin yhdenvertaisuuslain mukaista korvausta lentoyhtiön häneen kohdistaman syrjinnän vuoksi. Yhtiö oli oikeudenkäynnissä myöntänyt korvausvaatimuksen oikeaksi ja todennut samalla, ettei se tunnusta menetelleensä syrjivästi. Ennakkoratkaisupyynnöllä tiedusteltiin, edellyttääkö syrjintädirektiivin 15 artikla, että esillä olevan kaltaisissa oikeudenkäynneissä tutkitaan asianosaisen vaatimuksesta aina

se, onko syrjintää tapahtunut, vai voiko kansallinen tuomioistuin ratkaista asian vastaajan myöntämisen perusteella. Kyseisen artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee säätää säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistaa, että niitä sovelletaan. Tällainen seuraamus on esimerkiksi uhrille maksettava korvaus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (2.5.2019), että direktiivin 15 artikla ei edellytä sitä, että esillä olevan kaltaista korvausta koskevassa oikeudenkäynnissä olisi kantajan vaatimuksesta aina tutkittava, onko syrjintää tapahtunut huolimatta siitä, että vastaaja on myöntänyt kanteen. Siltä varalta, että syrjintädirektiivin katsottaisiin edellyttävän, että jäsenvaltioiden seuraamusjärjestelmiin tulee sisältyä mahdollisuus siihen, että tuomioistuin arvioi syrjintäväitteen todenperäisyyden, *Suomi* katsoi, että jäsenvaltiot voivat varmistaa tämän mahdollisuuden myös muulla tavoin kuin yksityisoikeudellista korvausta koskevan menettelyn yhteydessä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Saugmandsgaard Øe* antoi ratkaisuehdotuksensa 14.5.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 15.4.2021 antamassaan tuomiossa, että direktiivin 7 ja 15 artiklaa, luettuna perusoikeuskirjan 47 artiklan valossa, on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi saatetaan vahingonkorvauskanne, joka perustuu väitettyyn kyseisessä direktiivissä kiellettyyn syrjintään, ei voi tutkia vaatimusta sen toteamisesta, että syrjintää on tapahtunut, kun vastaaja suostuu maksamaan vaaditun korvauksen tunnustamatta kuitenkaan syrjintää.

4. Asia C-403/19, *Société Générale*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 63 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) – Välitön verotus – Osinkotulosta toisessa jäsenvaltiossa maksetun lähdeveron hyvittäminen – Kahdenkertaisen verotuksen poistaminen verosopimuksilla – Hyvitysmenetelmä

Asian käsittely: Ranskalainen tuomioistuin tiedusteli ennakkoratkaisupyynnöllään unionin tuomioistuimelta, onko pääomien vapaata liikkuvuutta koskeva periaate esteenä sille, että jäsenvaltio poistaa kahdenkertaisen verotuksen verosopimuksen nojalla siten, että toisessa jäsenvaltiossa osingoista maksettu lähdevero hyvitetään vain siihen määrään asti, jonka ensin mainittu jäsenvaltio saisi kantamalla kyseisistä osingoista yhteisöveroa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (10.9.2019), että SEUT 63 artikla ei ole esteenä kyseisen kaltaiselle lainsäädännölle. *Suomi* totesi, ettei asiassa ollut ilmennyt, että se määrä, joka toisesta valtiosta peräisin olevasta osingosta maksetusta lähdeverosta hyvitetään, laskettaisiin eri tavalla kuin asuinvaltiosta peräisin olevasta osingosta maksettavan veron määrä. Lisäksi verotuksen neutraliteetin toteutuminen samaan aikaan sekä asuinvaltiossa että lähdevaltiossa edellyttäisi, että molemmissa olisi sama verokanta ja yhtäläinen veropohja. Unionin oikeus ei velvoita jäsenvaltioita vapauttamaan verovelvollista kaikista niistä epäedullisista seurauksista, joita hänelle voi veronmaksuvelvollisuuden kannalta aiheutua siitä, että hän on saanut tuloja eri valtioista.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 25.2.2021 antamassaan tuomiossa, että SEUT 63 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tässä jäsenvaltiossa asuvalle yhteisöverovelvolliselle yhtiölle, jonka saamista osingoista toinen jäsenvaltio on kantanut veroa, myönnetään sellaisen järjestelmän yhteydessä, jonka tarkoitus on kompensoida osinkojen kaksinkertainen verotus, veronhyvitys enintään sen rahamäärän suuruisena, jonka ensimmäinen jäsenvaltio saisi silloin, jos ainoastaan näistä osingoista kannettaisiin veroa, eikä toisessa jäsenvaltiolla maksettua veroa näin hyvitetä täysimääräisesti.

5. Asia C-437/19, *État du Grand-duché de Luxembourg*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Virka-apudirektiivi 2011/16/EU – Pyyntöön perustuva verotietojen vaihto – Tunnistamisvaatimukset – Ennalta arvioiden olennaiset tiedot – Verovelvollisten ryhmä

Asian käsittely: Luxemburgilaisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnö koskee ensinnä sitä, onko virka-apudirektiiviä ja siinä säädettyä pyydettyjen tietojen ennalta arvioidun olennaisuuden vaatimusta tulkittava siten, että

tietopyynnön ja pyynnön vastaanottavan viranomaisen antaman tietojenantamismääräyksen laillisuuden edellytyksenä on se, että tutkinnan kohteena olevat verovelvolliset yksilöidään nimellä (tai vastaavalla tavalla), vai ovatko vastaanottavat viranomaiset direktiivin mukaan velvollisia noudattamaan tietopyyntöä, jossa pyydetään tietoa siitä, keitä ovat tietyn yhtiön osakkeenomistajat ja taloudelliset edunsaajat. Kysymys on toiseksi siitä, millaisia lähempiä tietoja tietopyynnössä olisi tällaisessa tapauksessa annettava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.9.2019), että virka-apudirektiivin säännökset eivät edellytä tutkinnan kohteena olevan verovelvollisen yksilöimistä nimellä. Tietojenvaihtopyynnön tulee kuitenkin sisältää tiedot, jotka ovat riittäviä pyynnön kohteena olevan verovelvollisen tunnistamiseksi. *Suomi* katsoi, että ennalta arvioidun olennaisuuden vaatimus täyttyy esillä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa tietoja on pyydetty nimetyn yhtiön osakkeenomistajista, kun tietoja pyytävä viranomainen on ilmoittanut suorittavansa tutkintaa kyseisestä yhtiöstä sekä toisesta kyseisen yhtiön välillisesti omistamasta yhtiöstä liittyen yhtiöiden valtiossa omistamiin kiinteistöihin ja että kyseisen valtion lainsäädännön mukaan valtiossa sijaitsevia kiinteistöjä suoraan tai välillisesti omistavien luonnollisten henkilöiden on ilmoitettava niistä saadut tulot.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 3.6.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 25.11.2021 antamassaan tuomiossa pääpiirteissään, että virka-apudirektiivin säännöksiä on tulkittava siten, että tietopyynnön on katsottava koskevan tietoja, jotka eivät ole ennalta arvioiden ilmeisen epäolennaisia, kun tässä säännöksessä tarkoitettulla tavalla tutkimuksen tai tutkinnan kohteena olevia henkilöitä ei ole yksilöity nimellä ja yksilöllisesti tässä pyynnössä, mutta pyynnön esittävä viranomainen osoittaa selvän ja riittävän selityksen, että se suorittaa kohdennettua tutkintaa rajatusta henkilöryhmästä ja että tutkinnan oikeutuksena ovat perustellut epäilyt tarkkaan määritetyn lakisääteisen velvollisuuden noudattamatta jättämisestä.

6. Asia C-450/19, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 101 artikla (yritysten kilpailua vääristävä yhteistyö) – Kilpailurikkomuksen keston määräytyminen – Urakkasopimus – Seuraamusmaksuesityksen vanhentuminen

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus tiedusteli unionin tuomioistuimelta pääasiallisesti sitä, mihin ajankohtaan saakka SEUT 101 artiklassa kielletyn, yhdeksi yhtenäiseksi rikkomukseksi lukeutuvan kilpailijoiden välisen tarjouskartellin voidaan katsoa kestäneen tilanteessa, jossa kartellin osapuoli oli solminut kartellissa soveltuihin ehtoihin perustuvan urakkasopimuksen kartellin ulkopuolisen tahon kanssa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (3.10.2019) ja vastauksissaan unionin tuomioistuimen asiassa esittämisiin kirjallisiin kysymyksiin (8.6.2020), että kilpailurikkomus kestää siitä aiheutuneiden taloudellisten vaikutusten vuoksi koko sen ajanjakson, jolloin urakkasopimuksen mukaisia sopimusvelvoitteita täytetään tai urakasta on maksettu urakkasopimuksen osapuolille maksusuorituksia, eli siihen saakka, kunnes viimeinen urakan maksuerä on maksettu, tai vähintään siihen saakka, kunnes kyseinen urakka on valmistunut.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pitruzella* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.9.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 14.1.2021 antamassaan tuomiossa pääpiirteissään, että SEUT 101 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että rikkomisajanjakso on kestänyt siihen päivään asti, jona kartellin osapuolena ollut yritys ja hankintaviranomainen ovat allekirjoittaneet urakkasopimuksen kyseisen yrityksen tekemän yhdenmu-kaistetun tarjouksen perusteella.

7. Asia C-480/19, *Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 63 ja 65 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) — Sijoitusrahastodirektiivi 2009/65/EY — Ulkomaisesta sijoitusrahastosta saadun tulon verottaminen — SICAV-yhtiö

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koski ulkomaiselta sijoitusrahastolta saatavan tulon verottamista Suomessa. KHO tiedusteli, ovatko pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat perussopimuksen määräykset esteenä tulkinnalle, jonka mukaan Suomessa asuvan luonnollisen henkilön toisessa unionin jäsenvaltiossa asuvalta sijoitusrahastodirektiivin mukaiselta sijoitusyhtiömuotoiselta rahastolta (yhteissijoitusyrytykseltä) saamaa tuloa ei tuloverotuksessa rinnasteta saman direktiivin mukaiselta sopimusperusteiselta rahastolta saatuun tuloon sen tähden, ettei toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan yhteissijoitusyrytyksen oikeudellinen muoto vastaa kansallista sijoitusrahaston oikeudellista rakennetta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.10.2019) ja vastauksissaan unionin tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin (22.6.2020), etteivät pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat perussopimuksen määräykset ole esteenä mainitulle tulkinnalle. Suomi toi esille, ettei sijoitusrahastodirektiivillä ole tarkoitettu vaikuttaa verotukseen eikä siitä, että eri muotoiset rahastot ovat sijoitusrahastodirektiivin mukaisia rahastoja, seuraa, että niistä saatuja tuloja tulisi kohdella verotuksessa samalla tavoin.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Hogan* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.11.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 29.4.2021 antamassaan tuomiossa, että pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat perussopimuksen määräykset ovat esteenä jäsenvaltion verotuskäytännölle, jossa kyseisessä jäsenvaltiossa asuvan luonnollisen henkilön tuloja verotettaessa toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen sijoitusyhtiömuotoisen yhteissijoitusyrytyksen maksamaa tuloa ei rinnasteta ensimmäiseen jäsenvaltioon sijoittautuneiden yhteissijoitusyrytysten maksamiin tuloihin sillä perusteella, että jälkimmäiset yrytykset eivät ole oikeudelliselta muodoltaan samanlaisia kuin ensin mainittu.

8. Asia C-505/19, *Bundesrepublik Deutschland*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Ne bis in idem -periaate – Interpolin punainen ilmoitus – Täytäntöönpanotoimet – Luovuttaminen kolmanteen maahan – SEUT 21 artikla (oikeus vapaaseen liikkuvuuteen) – EU:n perusoikeuskirjan 50 artikla (kaksoisrangaistuksen kieltö) – Schengenin yleissopimuksen 54 artikla – Rikosasioden tietosuojadirektiivi (EU) 2016/680

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, jolla se pyrki selvittämään, estääkö unionin oikeus unionin ulkopuolisen valtion Interpolin kautta antaman väliaikaista säilöönottamista koskevan pyynnön (punainen ilmoitus) täytäntöönpanon, kun pyynnön kohteena on unionin kansalainen ja jäsenvaltio, jonka kansalainen hän on, on esittänyt epäilyksensä sanotun pyynnön yhdenmukaisuudesta ne bis in idem -periaatteen eli niin sanotun kaksoisrangaistuksen kiellon kanssa. Kansallinen tuomioistuin esitti myös rikosasioden tietosuojadirektiivin tulkintaa koskevia kysymyksiä.

Suomi osallistui asiassa 14.7.2020 järjestettyyn suulliseen käsittelyyn. Suomi katsoi, että unionin oikeus ei ole esteenä sille, että tilanteessa, jossa ne bis in idem -periaatteen soveltumisesta on esitetty vain epäilyjä, jäsenvaltion viranomaiset ryhtyvät toimiin punaisen ilmoituksen perusteella ja ottavat ilmoituksen kohteena olevan henkilön tarvittaessa kiinni ja käsittelevät hänen henkilötietojaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 19.11.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 12.5.2021 antamassaan tuomiossa, ettei unionin oikeus ole esteenä sille, että jäsenvaltion viranomaiset ryhtyvät toimiin punaisen ilmoituksen perusteella ja ottavat väliaikaisesti kiinni henkilön, jota koskee Interpolin kolmannen valtion pyynnöstä julkaisema punainen ilmoitus, jollei tämän sopimuksen sopimusvaltiossa tai jäsenvaltiossa annetussa lainvoimaisessa tuomioistuinratkaisussa ole todettu, että mainitun sopimuksen sopimusvaltio tai jäsenvaltio on jo antanut tätä henkilöä koskevassa asiassa lainvoimaisen tuomion samojen tekojen osalta kuin ne, jotka ovat tämän punaisen ilmoituksen perustana.

9. Asia C-580/19, *Stadt Offenbach am Main*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Työajan ja lepoajan määritelmä – Päivystys- tai varallaoloaika – Työaikadirektiivi 2003/88/EY

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelta, tuleeko päivystysaika, jota ei ole vietettävä työnantajan määrittämässä paikassa, mutta jonka aikana työntekijällä on velvollisuus siirtyä kahdenkymmenen minuutin kuluessa hälytysajoneuvolla työvaatetuksessa sen kaupungin rajalle, jossa hänen työpaikkansa sijaitsee, pitää työaikadirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna työaikana. Mainitun säännöksen mukaan työaikana pidetään ajanjaksoa, jonka aikana työntekijä tekee työtä, on työnantajan käytettävissä ja suorittaa toimintaansa tai tehtäviään kansallisen lainsäädännön ja/tai käytännön mukaisesti. Lisäksi tuomioistuin tiedusteli, tuleeko työajan käsitettä määriteltäessä ottaa huomioon myös se, onko päivystysaikana odotettavissa työtehtäviä säännöllisesti ja missä määrin niitä on odotettavissa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (19.11.2019), että työaikadirektiivin 2 artiklaa on tulkittava siten, että ennakkoratkaisupyynnössä kuvattua päivystysaika ei ole pidettävä työaikana, kun työnantaja ei ole määrittänyt tiettyä paikkaa, jossa työntekijän on oleskeltava. Lisäksi *Suomi* katsoi, että työajan käsitettä määriteltäessä voidaan ottaa huomioon myös se, onko päivystysaikana odotettavissa säännöllisesti työtehtäviä ja missä määrin.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pitruzzella* antoi ratkaisuehdotuksensa 6.10.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 9.3.2021 antamassaan tuomiossa, että työaikadirektiivin 2 artiklan 1 alakohdalla on tulkittava siten, että edellä kuvatun kaltainen varallaolonjakso on kokonaisuudessaan tässä säännöksessä tarkoitettua työaikaa vain, jos kaikkien yksittäistapaukseen liittyvien seikkojen, erityisesti tämän valmiusajan seurausten ja tarvittaessa tämän ajanjakson kuluessa edellytettävien interventioiden keskimääräisen lukumäärän kokonaisvaltaisesta arvioinnista seuraa, että kyseiselle työntekijälle mainitun ajanjakson kuluessa asetetut velvoitteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne vaikuttavat objektiivisesti ja erittäin huomattavasti hänen mahdollisuuteensa käyttää vapaasti tämän jakson aikana se aika, jolloin häneltä ei edellytetä työtehtävien suorittamista, ja käyttää tämä aika omiin asioihinsa.

10. Asia C-585/19, *Academia de Studii Economice din București*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Työajan määritelmä – Useat työsopimukset – Päivittäinen lepoaika – Viikoittainen enimmäistyöaika – Työaikadirektiivi 2003/88/EY

Asian käsittely: Romanianlainen tuomioistuin tiedusteli unionin tuomioistuimelle tekemällään ennakkoratkaisupyynnöllä, tarkoitetaanko työaikadirektiivissä olevalla työajan määritelmällä ajanjaksoa, jonka aikana työntekijä tekee työtä yhden työsopimuksen perusteella, vai kattaako direktiivin tarkoittama työajan määritelmä kaiken työntekijän eri työsopimusten perusteella tekemän työn. Toiseksi tuomioistuin tiedusteli, tuleeko työaikadirektiivin vaatimuksia päivittäisestä lepoajasta ja viikoittaisesta enimmäistyöajasta tulkita siten, että ne koskevat yksittäistä työsopimusta vai kaikkia työntekijän saman työnantajan tai eri työnantajien kanssa tehtyjä sopimuksia.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (5.12.2019), että työaikadirektiiviä on tulkittava siten, että työajan käsitteellä tarkoitetaan ajanjaksoa, jonka aikana työntekijä tekee työtä, on työnantajan käytettävissä ja suorittaa toimintaansa tai tehtäviään yhden tai useamman työsopimuksen perusteella saman työnantajan lukuun. Edelleen *Suomi* katsoi, että direktiivissä asetettuja vaatimuksia päivittäisestä lepoajasta ja viikoittaisesta enimmäistyöajasta on tulkittava siten, että niissä asetetaan rajoituksia, jotka koskevat kaikkia saman työnantajan kanssa tehtyjä sopimuksia.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pitruzzella* antoi ratkaisuehdotuksensa 11.11.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 17.3.2021 antamassaan tuomiossa, että työaikadirektiiviä on tulkittava siten, että jos työntekijä on tehnyt saman työnantajan kanssa useita työsopimuksia, päivittäistä vähimmäislepoaika sovelletaan näihin sopimuksiin kokonaisuutena eikä kuhunkin sopimukseen erikseen.

11. Asia C-645/19, Facebook Ireland e.a.

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Tietosuoja – Kansallisen valvontaviranomaisen toimivalta – Rajatylittävä tietojenkäsittely – Rekisterinpitäjän päätoimipaikka – Johtava valvontaviranomainen – Yhden luokun järjestelmä – Yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679

Asian käsittely: Belgialainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koski yleisen tietosuoja-asetuksen tulkintaa. Tuomioistuin halusi selvittää erityisesti, miten kansallisen tietosuojaviranomaisen toimivalta on määriteltävä yleisen tietosuoja-asetuksen sovellettavaksi tulon jälkeen, jos i) kyseessä on rajat ylittävä tilanne, ii) kansallinen viranomainen itse ei ole niin sanotun one-stop-shop -järjestelmän mukainen, yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu johtava valvontaviranomainen, iii) kysymys on toimimisesta osapuolena oikeudenkäynnissä, joka liittyy henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen rikkomiseen, ja iv) oikeustoimet on aloittanut valvontaviranomaisen edeltäjä aikana ennen yleistä tietosuoja-asetusta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (7.1.2020), että silloin, kun on kysymys rajatylittävän käsittelyn tilanteista, toimivaltainen valvontaviranomainen oikeudenkäynnin vireillepanemista koskevassa asiassa on ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittama johtava valvontaviranomainen. Jos kansallinen viranomainen ei ole johtava valvontaviranomainen, se ei voi oma-aloitteisesti itse ryhtyä toimenpiteisiin oikeudenkäynnin aloittamiseksi. Yleinen tietosuoja-asetus ei välttämättä ole asian yhteydessä esteenä sille, että kansallinen valvontaviranomainen jatkaa ennen yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen aloittamista käynnistettyä oikeudenkäyntimenettelyä. Suomi korosti yleisellä tietosuoja-asetuksella luodun valvontamekanismin tavoitetta ja tarkoitusta, jotka eivät voisi toteutua, mikäli valvontamekanismia ei käytettäisi asetuksen tarkoittamalla tavalla.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 13.1.2021.

Tuomio: Unionin tuomioistuin täsmensi 15.6.2021 antamassaan tuomiossa kansallisten valvontaviranomaisten valtuuksia yleisen tietosuoja-asetuksen puitteissa. Se katsoi erityisesti, että kyseisessä asetuksessa sallitaan tietty edellytyksin se, että jäsenvaltion valvontaviranomainen käyttää valtuuksiaan saattaen kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen väitetyt rikkomiset tämän valtion tuomioistuimen tietoon ja tarvittaessa panna vireille tai käynnistää muulla tavoin oikeustoimet siltä osin kuin kyse on rajatylittävästä tietojenkäsittelystä, vaikka se ei ole johtava valvontaviranomainen tämän käsittelyn osalta.

12. Asia C-741/19, République de Moldavie

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Energiaperuskirjasta tehdyssä sopimuksessa oleva riidanratkaisumekanismi – Yhteensopivuus unionin oikeuden kanssa

Asian käsittely: Ranskalaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö liittyy energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen (ECT) tulkintaan Moldovan tasavallan ja ukrainalaisen energiayhtiön välisessä riidassa. Asiassa esitetty ennakkoratkaisukysymys liittyi ECT:n 26 artiklassa olevan investoinnin määritelmän tulkintaan, mutta asian käsittelyn kuluessa esiin nousi myös kysymys ECT:n riidanratkaisumekanismien yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa siltä osin kuin on kyse EU:n sisäisistä riidoista, joissa ovat vastakkain yksi jäsenvaltio ja toisen jäsenvaltion investoija.

Suomi keskittyi asiassa 17.11.2020 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä kommentoimaan unionin tuomioistuimen suullista käsittelyä varten esittämää kysymystä, joka koski ECT:n riidanratkaisumekanismien yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa siltä osin kuin on kyse EU:n sisäisistä riidoista. Suomi katsoi puheenvuorossaan, että kyseessä on asia, johon unionin tuomioistuin ei voi ottaa kantaa esillä olevan asian yhteydessä. Ennakkoratkaisukysymyksen taustalla olevassa oikeusriidassa oli kyse Moldovan tasavallan ja ukrainalaisen yhtiön välisestä riidasta. Vastaus kysymykseen ECT:n riidanratkaisumekanismien yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa siltä osin kuin on kyse EU:n sisäisistä riidoista ei siten ollut tarpeen ennakkoratkaisupyyntö esittäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan pääasian ratkaisemiseksi, kuten vakiintuneessa oikeuskäytännössä on edellytetty. Suomi

korosti myös, että kyseessä on merkittävä kysymys, jolla on useita sekä käytännön että oikeudellisia vaikutuksia ja sitä ei siten voida ratkaista sivukysymyksenä toisen asian yhteydessä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 3.3.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.9.2021 antamassaan tuomiossa, että energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen 26 artiklan 2 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että sitä ei voida soveltaa riitoihin, joissa asianosaisina ovat jäsenvaltio ja toisen jäsenvaltion investoija ja jotka koskevat investointia, jonka jälkimmäinen on tehnyt ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa. Lisäksi se täsmensi ECT:n 1 artiklan 6 alakohdassa ja 26 artiklan 1 kohdassa olevan investoinnin määritelmän tulkintaa.

13. Asia C-784/19, *Team Power Europe*

Ennakkoratkaisupyyntö: Sosiaaliturva – Lähetettyyn työntekijään sovellettava lainsäädäntö – A1-todistuksen antaminen – Jäsenvaltiossa tavallisesti toimintaansa harjoittava työntekijä – Sosiaaliturva-asetus (EY) N:o 883/2004 – Asetus (EY) N:o 987/2009 (sosiaaliturvan täytäntöönpanoasetus)

Asian käsittely: Bulgarianlaisen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle esittämä ennakkoratkaisupyyntö koski sen määrittämistä, minkä jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisalaan työntekijä kuuluu. Asiassa sovellettavan unionin lainsäädännön mukaan yhtenä edellytyksenä työntekijän kuulumiselle tietyn jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisalaan on, että työnantaja tavallisesti harjoittaa toimintaansa kyseisessä jäsenvaltiossa. Bulgarianlainen tuomioistuin pyysi unionin tuomioistuimelta selvennystä tämän edellytyksen tulkintaan ja kysyi, onko sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevaa täytäntöönpanoasetusta tulkittava siten, että jotta voitaisiin katsoa, että tilapäistä työvoimaa välittävä yritys tavallisesti harjoittaa toimintaansa siinä jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut, merkittävä osa työvoiman käyttöön asettamisesta on suoritettava sellaisille käyttäjäyrityksille, jotka ovat sijoittautuneet samaan jäsenvaltioon.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.2.2020) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (13.10.2020), että täytäntöönpanoasetusta on tulkittava siten, että jotta tilapäistä työvoimaa välittävän yrityksen voitaisiin katsoa tavallisesti harjoittavan toimintaansa sijoittautumisvaltionsa alueella, lähtökohtaisesti edellytyksenä on, että merkittävä osa työvoiman käyttöön asettamisesta suoritetaan sellaisille käyttäjäyrityksille, jotka toimivat samassa jäsenvaltiossa. Asiaa arvioitaessa tulee ottaa huomioon kaikki kyseisen yrityksen toimintaa luonnehtivat perusteet.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Campos Sánchez-Bordona* antoi ratkaisuehdotuksensa 10.12.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 3.6.2021 antamassaan tuomiossa, että sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevaa täytäntöönpanoasetusta on tulkittava siten, että sen edellytyksen täyttymiseksi, että jäsenvaltioon sijoittautuneen työvoiman vuokrausyrityksen katsottaisiin tavallisesti harjoittavan toimintaansa kyseisessä jäsenvaltiossa, sen on harjoitettava merkittävää osaa vuokratyöntekijöiden palvelukseen asettamista koskevasta toiminnastaan mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneiden ja siellä toimintaansa harjoittavien käyttäjäyritysten hyödyksi.

14. Asia C-34/20, *Telekom Deutschland*

Ennakkoratkaisupyyntö: Sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen (EU) 2015/2120 3 artikla – Avoimen internetyhteyden turvaaminen – Liikenteenhallintatoimenpiteen arviointi – Videoiden suoratoiston kaistanleveyden rajoittaminen

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin esitti useita ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskivat sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetuksen 3 artiklan tulkintaa. Kyseisessä artiklassa säädetään avoimen internetyhteyden turvaamisesta loppukäyttäjille. Tuomioistuin tiedusteli, onko 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen internetyhteyks-

palvelujen ominaisuuksia koskevien internetyhteyspalvelun tarjoajan ja loppukäyttäjän välisten sopimusten vastattava 3 artiklan 3 kohdassa säädettyjä tietoliikenteen yhdenvertaista ja syrjimätöntä kohtelua koskevia edellytyksiä. Lisäksi se pyrki kysymyksillään selvittämään, onko asiassa esillä olevan kaltainen videoiden suoratoiston kaistanleveyden rajoittaminen asetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaan sallittu toimenpide. Tältä osin tuomioistuimien tiedusteli muun muassa kyseisessä kohdassa olevan ruuhkanhallintapoikkeuksen oikeaa tulkintaa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (5.6.2020), että asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen internetyhteyspalvelujen ominaisuuksia koskevien sopimusten on vastattava asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädettyjä edellytyksiä. Huomautuksissa katsottiin, että asiassa esillä olevan kaltainen kaistanleveyden rajoittaminen ei ennakkoratkaisupyyntöä ilmenevien tietojen perusteella ole 3 artiklan 3 kohdassa sallittu toimenpide, eivätkä esimerkiksi ruuhkanhallintapoikkeuksen soveltamisedellytykset täyty asiassa.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.9.2021 antamassaan tuomiossa, että asetuksen 3 artiklaa on tulkittava siten, että se, että kaistanleveyttä rajoitetaan videoiden suoratoistoon sovelletun niin sanottua nollatariffia koskevan hinnoitteluvaihtoehdon aktivoimisen vuoksi, on ristiriidassa kyseisen artiklan 3 kohdasta johtuvien velvollisuuksien kanssa riippumatta siitä, onko kyse yhteistyökumppanien vai muiden sisällöntarjoajien videoiden suoratoistosta.

15. Asia C-35/20, Syyttäjät

Ennakkoratkaisupyyntöä koskeva kohde: Asetus (EY) N:o 562/2006 (Schengenin rajasäännöstö) – Vapaan liikkuvuuden direktiivi 2004/38/EY – Velvollisuus pitää matkustusasiakirjaa mukana maasta lähtiessä ja sinne palatessa – Lievä valtionrajarikos – Päiväsakkojärjestelmän mukaisesti määrätyn rangaistuksen suhteellisuus

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus kysyi ennakkoratkaisupyyntönsä, onko unionin oikeus esteenä sellaiselle kansallisen lain soveltamiselle, jossa asetetaan unionin kansalaiselle velvollisuus rangaistuksen uhalla pitää mukanaan voimassa oleva passi tai muu matkustusasiakirja, kun hän matkustaa toiseen jäsenvaltioon ja takaisin. Pyyntöä taustalla oli tilanne, jossa Suomen kansalainen on matkustanut Suomesta Viroon ja takaisin samana päivänä huviveneellä ilman matkustusasiakirjaa, minkä johdosta hänelle on määrätty päiväsakko rangaistus. Sakon kokonaismäärä oli 92 250 euroa. KKO tiedusteli unionin tuomioistuimelta, ovatko tietyt unionin oikeuden henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevat säännökset esteenä edellä kuvatulle rangaistukselle. Lisäksi KKO tiedusteli, onko päiväsakkojärjestelmän mukaisesti määräytyvää seuraamusta pidettävä esillä olevan kaltaisessa tilanteessa suhteellisuusperiaatteen mukaisena.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.6.2020) ja vastauksissaan unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin (15.1.2021), että unionin oikeus on esteenä sille, että unionin kansalainen veloitetaan rangaistuksen uhalla pitämään matkustusasiakirjaa mukanaan maasta lähtiessä ja sinne palatessa. Oikeustila Suomessa on valtionrajarikosta koskevan tuomioistuinkäytännön puuttuessa osin epäselvä. *Suomi* katsoi, ettei Suomen rikoslainsäädännössä olevan lievän valtionrajarikoksen tunnusmerkistön tulisi katsoa täyttyvän silloin, kun tarvittava matkustusasiakirja on olemassa, mutta ei mukana. Lisäksi huomautuksissa kerrottiin päiväsakkojärjestelmän sisältävän takeet siitä, että määrättävä rangaistus on kussakin yksittäistapauksessa oikeasuhtainen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Szpunar* antoi ratkaisuehdotuksensa 3.6.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.10.2021 antamassaan tuomiossa, että unionin oikeus ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jolla jäsenvaltio asettaa kansalaisilleen velvollisuuden pitää rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla mukanaan voimassa oleva henkilötodistus tai passi, kun he matkustavat toiseen jäsenvaltioon millä tahansa kulkuvälineellä ja mitä tahansa matkareittiä, edellyttäen, että näitä seuraamuksia koskevat yksityiskohdalliset säännöt ovat unionin yleisten oikeusperiaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen ja syrjintäkiellon periaatteen, mukaisia. Se, että matka toisesta jäsenvaltiosta kyseessä olevaan jäsenvaltioon tehdään huviveneellä ja kansainvälisen merialueen kautta, on unionin oikeuden mukaisesti yksi niistä tilanteista, joissa tällaisen asiakirjan

esittämistä voidaan vaatia. Sen sijaan unionin oikeus on esteenä kansalliselle rikosoikeudelliselle seuraamusjärjestelmälle, jossa jäsenvaltio on säätänyt seuraamukseksi valtion rajan ylittämisestä ilman voimassa olevaa henkilötodistusta tai passia sakon, jonka ohjeellinen rahamäärä voi olla 20 prosenttia sakotettavan nettokuukausitu-
lost, koska tällainen sakko ei ole oikeassa suhteessa tämän luonteeltaan lievän rikoksen vakavuuteen nähden.

16. Asia C-70/20, *Altenrhein Luftfahrt*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Ilmakuljetuksia koskevan Montrealin yleissopimuksen 17 artikla 1 kappale – Matkustajan loukkaantuminen – Onnettomuuden määritelmä – Lentoyhtiön korvausvelvollisuus

Asian käsittely: Itävaltalaisen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle esittämä ennakkoratkaisukysymys koski Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan mukaisen onnettomuuden käsitteen tulkintaa tilanteessa, jossa matkustaja katsoo lentokoneen kovan laskeutumisen aiheuttaneen hänelle ruumiinvamman. Tuomioistuin kysyi, onko lentokoneen kovaa, mutta kuitenkin sen normaalilla käyttöalueella tapahtuvaa laskeutumista, joka johtaa matkustajan loukkaantumiseen, pidettävä Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna onnettomuutena. Yleissopimuksen 17 artiklan 1 kohdan mukaan lentoyhtiö on vastuussa matkustajan ruumiinvammasta aiheutuneesta vahingosta, sillä edellytyksellä, että kyseessä on onnettomuus, joka on tapahtunut lentokoneessa tai siihen nousemisen tai siitä poistumisen yhteydessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (9.7.2020), että kovaa, mutta kuitenkin lentokoneen normaalilla käyttöalueella olevaa laskeutumista, joka johtaa matkustajan loukkaantumiseen, ei tule katsoa Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleessa tarkoitetuksi onnettomuudeksi. Ollakseen mainitussa artiklassa tarkoitettu onnettomuus, tapahtuman pitää olla ulkoinen, odottamaton, epätavallinen ja vahinkoa aiheuttava. Tapahtumaa pitää arvioida objektiivisesti, jolloin ei riitä, että tapahtuma täyttäisi mainitut edellytykset vain matkustajan subjektiivisen näkemyksen mukaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 12.5.2021 antamassaan tuomiossa, että Montrealin yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaletta on tulkittava siten, ettei siinä tarkoitettu käsite ”onnettomuus” kata laskeutumista, joka on suoritettu lentokoneeseen sovellettavien toimintamenetelmien ja -rajoitusten mukaisesti ja ottaen huomioon lentokelpoisuusalan viimeisimmän kehityksen ja parhaat toimintatavat, vaikka kyseessä oleva matkustaja mieltäisikin laskeutumisen ennakoimattomaksi tapahtumaksi.

17. Asia C-109/20, *PL Holdings Oy*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** SEUT 267 artiklan (ennakkoratkaisupyyntöt) ja SEUT 344 artiklan (riitojen ratkaisu) tulkinta – Achmea-tuomion vaikutus – Jäsenvaltion ja investoijan välinen välityssopimus – Investoijan ja jäsenvaltion välinen riita

Asian käsittely: Ruotsalainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee EU-jäsenvaltion ja investoijan välisen välityssopimuksen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin katsoi aiemmassa Achmea-tuomiossaan (C-284/16), että jäsenvaltioiden välisiin kahdenvälisiin investointisuojausopimuksiin sisältyvät välityslausekkeet ovat unionin oikeuden vastaisia. Tuomioistuin halusi ennakkoratkaisupyyntönsä selvittää, merkitsikö tämä, että myös jäsenvaltion ja investoijan välinen välityssopimus on pätemätön.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (9.7.2020) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (15.3.2021), että unionin oikeus ei ole esteenä jäsenvaltion ja investoijan väliselle välityssopimukselle. Tällainen sopimus eroaa ratkaisevalla tavalla Achmea-tuomiossa tarkoitettusta, kahden jäsenvaltion välisen sopimuksen mukaisesta välityslausekkeesta. Esillä olevan kaltainen välityssopimus rinnastuu kaupalliseen välimiesmenettelyyn, jonka Achmea-tuomiossa vahvistettiin olevan unionin oikeuden mukainen riidanratkaisukeino. Suomi korosti myös, että Achmea-tuomiossa ratkaisevaksi muodostuneet, luonteeltaan institutionaaliset huolenaiheet eivät ole relevant-

teja silloin, kun jäsenvaltio ja investoija sopivat keskenään tiettyyn oikeussuhteeseen liittyvien riitojen ratkaisemisesta. Sitä, onko investoijan ja investoinnin vastaanottaneen jäsenvaltion välillä syntynyt pätevä välityssopimus tilanteessa, on arvioitava sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa välimiesmenettelyn paikka on.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Kokott* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.4.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 26.10.2021 antamassaan tuomiossa, että SEUT 267 ja SEUT 344 artiklat ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan jäsenvaltio voi tehdä toisen jäsenvaltion sijoittajan kanssa ad hoc -välityssopimuksen, jonka perusteella on mahdollista jatkaa välimiesmenettelyä, joka on aloitettu sellaisen välityslausekkeen perusteella, joka on sisällöltään samanlainen kuin kyseinen ad hoc -sopimus ja joka sisältyy näiden kahden jäsenvaltion välillä tehtyyn kansainväliseen sopimukseen.

18. Yhdistetyt asiat C-152/20 ja C-218/20, *SC Gruber Logistics ym.*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sopimusveloitteisiin sovellettavaa lakia koskevan asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) tulkinta – Työsopimukseen sovellettava laki

Asian käsittely: Romanianlainen tuomioistuin esitti unionin tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisupyynnönä, jotka koskivat Rooma I -asetuksen tulkintaa ja työsopimukseen sovellettavan lain valintaa. Tuomioistuin halusi tietää, sovelletaanko työntekijöiden työsopimukseen sen valtion lainsäädäntöä, jossa työntekijä on tavallisesti tehnyt työnsä, vaikka työsopimuksessa olevan lakiviittauksen mukaan sovelletaan toisen jäsenvaltion (Romanian) lainsäädäntöä. Tuomioistuin tiedusteli erityisesti työskentelyvaltiossa sovelletun vähimmäispalkan soveltamista. Romanian lainsäädännössä veloitettiin ennakkoratkaisupyynnön mukaan sisällyttämään kaikkiin työsopimuksiin ehto, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan Romanian lakia.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (9.10.2020), että Rooma I -asetuksen säännöksiä tulee tulkita siten, että työntekijän tulee lakiviittauksesta huolimatta saada sellaisin säännöksin annettu suoja, joista ei voida sopimuksin poiketa tavallisen työskentelyvaltion lain mukaan. Sitä, onko työskentelyvaltiossa sovellettavassa vähimmäispalkasta kyse tällaisesta suojasta, on arvioitava työskentelyvaltion lainsäädännön perusteella. Rooma I -asetuksen säännökset ovat esteenä sellaisille kansallisille säännöksille, joiden mukaan kaikkiin kyseisessä valtiossa tehtyihin työsopimuksiin on sisällytettävä lauseke, jonka mukaan sopimukseen sovelletaan tuon jäsenvaltion lakia.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Campos Sánchez-Bordona* antoi ratkaisuehdotuksensa 22.4.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 15.7.2021 antamassaan tuomiossa, että Rooma I -asetusta on tulkittava siten, että kun työsopimuksen osapuolet ovat valinneet työsopimukseen sovellettavan lain ja kun se on eri kuin asetuksen nojalla sovellettava laki, viimeksi mainittu laki on jätettävä soveltamatta lukuun ottamatta kyseisen asetuksen säännöksiä, ”joista ei voida sopimuksin poiketa” viimeksi mainitun lain mukaan ja joihin voivat lähtökohtaisesti kuulua vähimmäispalkkasäännöt. Tuomioistuin katsoi lisäksi, että asetusta on tulkittava siten, että yhtäältä työsopimuksen osapuolten katsotaan olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun kansallisen säännöksen mukaan sopimusehtoja täydennetään kansallisella työlainsäädännöllä, edellyttäen, ettei kyseessä oleva kansallinen säännös velvoita osapuolia valitsemaan kansallista lakia sopimukseen sovellettavaksi laiksi, ja toisaalta työsopimuksen osapuolten katsotaan lähtökohtaisesti olevan vapaita valitsemaan työsopimukseen sovellettavan lain myös silloin, kun työnantaja laatii lakiviittausta koskevan sopimusehdon ja työntekijä ainoastaan hyväksyy sen.

19. Asia C-214/20, *Dublin City Council*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Työaikadirektiivin 2003/88/EY 2 artiklan 1 kohdan tulkinta – Työaika – Päivystysaika- tai varallaoloaika

Asian käsittely: Irlantilainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee työaikadirektiivin tulkintaa ja työajan käsitteen määrittelyä. Tuomioistuin tiedustelee muun ohella, onko työntekijän varallaoloaika työaika, kun työntekijä on varallaoloaikana itse valitsemassaan paikassa tai paikoissa ilman, että hän on millään hetkellä velvollinen varallaoloaikanaan ilmoittamaan työnantajalle sijainnistaan, mutta on vain velvollinen vastaamaan hälytykseen toivotussa viiden minuutin valmiusajassa ja enintään kymmenen minuutin valmiusajassa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.10.2020), että varallaolo, jonka aikana työntekijällä on velvollisuus vastata hälytykseen kymmenen minuutin valmiusajassa, ja jonka aikana työntekijä on voinut olla itse valitsemassaan paikassa tai työskennellä toiselle työnantajalle, ei lähtökohtaisesti ole direktiivissä tarkoitettua työaika. Työajan käsitteen määrittely varallaolotilanteissa on kokonaisarviointia, jossa on otettava huomioon muun muassa kaikki ne seikat, jotka voivat vaikuttaa työntekijän mahdollisuuksiin käyttää varallaoloaika omiin intresseihinsä. Viime kädessä kokonaisarvioinnin suorittaminen on kansallisen tuomioistuimen tehtävä. Vastauksissaan tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin (18.6.2021) *Suomi* katsoi, ettei tuomioistuimen viimeaikainen oikeuskäytäntö antanut aihetta arvioida asiaa toisin, kuin *Suomi* oli kirjallisissa huomautuksissaan tehnyt.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 11.11.2021 antamassaan tuomiossa, että työaikadirektiiviä on tulkittava siten, että varallaolojärjestelmän mukainen päivystysjakso, jonka varalla oleva palomies hoitaa ja jonka aikana tämä työntekijä harjoittaa työnantajansa luvalla ammattitoimintaa omaan lukuunsa mutta on hälytyksen sattuessa velvollinen palaamaan palveluspaikkanaan olevalle paloasemalle enintään kymmenessä minuutissa, ei ole ”työaika”, jos kaikkien käsiteltävän asian olosuhteiden kokonaisarviointista – erityisesti muun ammattitoiminnan harjoittamismahdollisuuden laajuudesta ja yksityiskohtaisista säännöistä sekä siitä, ettei kyseisellä työntekijällä ole velvollisuutta osallistua kaikkiin kyseiseltä paloasemalta käsin toteutettaviin interventioihin – ilmenee, että tälle työntekijälle mainitun ajanjakson kuluessa asetetut velvoitteet eivät ole luonteeltaan sellaisia, että ne vaikuttaisivat objektiivisesti ja erittäin huomattavasti hänen mahdollisuuteensa käyttää vapaasti tämän jakson aikana se aika, jolloin häneltä ei edellytetä palomiehen työtehtävien suorittamista.

20. Yhdistetyt asiat C-221/20 ja C-223/20, A ym.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Valmisteverotus – Alkoholijuomaverotus – Pienpanimoalennus – Yhteisverotus – Alkoholiveron rakennedirektiivi 92/83/ETY – Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan välitön oikeusvaikutus

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus esitti unionin tuomioistuimelle kaksi ennakkoratkaisupyyntöä, jotka koskevat alkoholiveron rakennedirektiivin tulkintaa. Asiaissa oli kysymys siitä, onko kahdella panimolla oikeus pienpanimoille säädettyyn alennettuun alkoholiveron määrään, vaikka niiden välillä katsottaisiin olevan oikeudellinen ja taloudellinen yhteys. KHO tiedusteli ensinnä, onko rakennedirektiivin 4 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltion, joka soveltaa kyseisen säännöksen mukaisesti pienten riippumattomien panimoiden valmistamaan olueen alennettuja valmisteverojen määriä, tulee soveltaa myös direktiivin 4 artiklan 2 kohdan toiseen virkkeeseen sisältyvää niin sanottua pienpanimoiden yhteisverotusta koskevaa säännöstä, vai onko viimeksi mainitun säännöksen soveltaminen jätetty kyseisen jäsenvaltion harkintavaltaan. Toiseksi KHO tiedusteli, onko rakennedirektiivin 4 artiklan 2 kohdan toisella virkkeellä välitön oikeusvaikutus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.10.2020) ja suullisessa käsittelyssä (1.7.2021), että rakennedirektiivin 4 artiklan 2 kohdan toiseen virkkeeseen sisältyvän pienpanimoiden yhteisverotusta koskevan säännöksen soveltaminen on niiden jäsenvaltioiden harkinnassa, jotka soveltavat pienten riippumattomien panimoiden valmistamaan olueen alennettuja valmisteverojen määriä. Tämän tulkinnan katsottiin olevan yhdenmukainen kyseisen säännöksen sanamuodon ja sen tavoitteen kanssa. *Suomi* katsoi, että koska kyseinen säännös on harkinnanvarainen, sillä ei voi olla välitöntä oikeusvaikutusta. *Suomi* katsoi myös, että vaikka säännöstä sinänsä voitaisiin pitää pienpanimoalennuksen käyttöön ottaneita jäsenvaltioita velvoittavana, säännös ei muilta osin ole riittävän täsmällinen, jotta sillä voisi olla välitöntä oikeusvaikutusta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 28.10.2021 antamassaan tuomiossa, että rakennedirektiivin 4 artiklan 2 kohdan toista virkettä on tulkittava siten, että jäsenvaltio, joka käyttää kyseisen direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädettyä mahdollisuutta soveltaa pienten riippumattomien panimoiden valmistamaan olueen alennettuja valmisteverojen määriä, ei kuitenkaan ole velvollinen kohtelemaan yhtenä ainoana pienenä riippumattomana panimona kahta tai useampaa pientä panimoa, jotka toimivat yhteistyössä ja joiden yhteenlaskettu vuosituotanto on enintään 200 000 hehtolitraa.

21. Asia C-274/20, *Prefettura di Massa Carrara*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn auton käyttö – Rajoitukset – Unionin oikeuden mukaisuus – SEUT 21 artikla (unionin kansalaisen liikkumisvapaus) – SEUT 45, 49-55 ja 56-62 artiklat (työntekijöiden vapaa liikkuvuus, sijoittautumisoikeus, palveluiden tarjoamisen vapaus)

Asian käsittely: Italialainen tuomioistuin teki unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koski Italian lainsäädäntöä, jonka mukaan Italiassa asuvat henkilöt eivät pääsääntöisesti saa käyttää maassa toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityä ajoneuvoa. Tuomioistuin pyrki esittämillään ennakkoratkaisukysymyksillä selvittämään, onko Italian lainsäädäntö unionin oikeuden mukainen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.11.2020), ettei ennakkoratkaisupyynnössä olevasta tosiseikaston kuvauksesta ilmene, että asiassa olisi kysymys työntekijän liikkumisesta, sijoittautumisesta tai palvelujen tarjonasta eikä näitä perusvapauksia koskevia perussopimusten määräyksiä voida asiassa soveltaa. *Suomi* katsoi, ettei ole estettä sille, että asiaa arvioidaan unionin kansalaisen liikkumisvapautta koskevan SEUT 21 artiklan perusteella. Kyseisen artiklan määräyksiä tulee tulkita siten, että ne eivät ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan maassa asuva henkilö ei saa käyttää ulkomailla rekisteröityä ajoneuvoa siltä osin kuin on kyse ajoneuvoista, joita on tarkoitus käyttää vakinaisesti pääasiassa jäsenvaltion alueella tai joita tosiasiasa käytetään vakinaisesti pääasiassa siellä. Siltä osin kuin on kyse ajoneuvoista, joita ei käytetä jäsenvaltiossa tällä tavoin, lainsäädäntö on yhteensopiva SEUT 21 artiklan kanssa, jos se voidaan oikeuttaa jonkin yleistä etua koskevan pakotavan syyn perusteella, ja se on suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Asia ratkaistiin ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 16.12.2021 antamassaan tuomiossa, että unionin oikeus on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa kielletään kaikkia henkilöitä, joiden asuinpaikka on ollut Italiassa yli 60 päivää, käyttämästä siellä toisessa jäsenvaltiossa rekisteröityä moottoriajoneuvoa riippumatta siitä, kenen nimiin kyseinen ajoneuvo on rekisteröity, ja ottamatta huomioon kyseisen ajoneuvon käytön kestoaikaa ensin mainitussa jäsenvaltiossa, ja ilman että kyseisellä henkilöllä on oikeus vedota vapautukseen, jos kyseistä ajoneuvoa ei ole tarkoitus käyttää lähinnä pysyvästi ensin mainitussa jäsenvaltiossa eikä sitä tosiasiasa käytetä tällä tavalla.

22. Asia C-262/21 PPU, A

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Lapsen luvaton poisvienti – Lapsen palauttaminen asuinpaikkavaltioonsa – Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevista asioista annettu asetus (EY) N:o 2201/2003 (Bryssel IIa) – Haagin lapsikaappaus sopimus – Lapsen palauttamisen estävä vakava vaara – Asuinpaikkavaltion velvollisuus toteuttaa riittävät järjestelyt lapsen suojelemiseksi – Kiireellinen ennakkoratkaisumenettely

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, jossa on kyse lapsen toisen vanhemman Haagin lapsikaappaus sopimuksen nojalla tekemästä vaatimuksesta luvattomasti poisviedyn lapsen palauttamisesta Suomesta asuinpaikkavaltioonsa Ruotsiin. KKO pyrki ennakkoratkaisukysymyksillään selvittämään erityisesti, voidaanko lapsen poisviemistä pitää luvattomana, kun toinen vanhempi on ilman toisen huoltajan suostumusta vienyt lapsen asuinpaikkavaltiosta Suomeen ruotsalaisten viranomaisten katsottua, että lasta ja toista vanhempaa koskevat turvapaikkahakemukset tulee käsitellä Suomessa. KKO halusi lisäksi pyynnöllään saada selvennystä eräisiin lapsen asuinpaikkavaltion viranomaisten velvollisuuksiin esillä olevan kaltaisessa tilanteessa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (28.5.2021) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (28.6.2021), että kyse on Bryssel Ila -asetuksen mukaisesta lapsen luvattomasta poisviemisestä aina, kun asetuksen mukaiset edellytykset lapsen huoltoa koskevan oikeuden loukkaamisesta ja tämän oikeuden tosiasiallisesta käyttämisestä täyttyvät. Asetuksen määritelmässä ei anneta merkitystä poisviemisen syille. Palauttamista koskevaa asiaa käsittelevän tuomioistuimen tehtävä on arvioida mahdolliset perusteet lapsen palauttamisesta kieltäytymiselle. Palauttavan jäsenvaltion tuomioistuimen on tarpeen saada asuinpaikkavaltion viranomaisilta selvitys niistä tosiasiallisista toimista, joihin lapsen suojelemiseksi palauttamisen jälkeen on ryhdytty tai ryhdytään.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pikamäe* antoi ratkaisuehdotuksensa 14.7.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 2.8.2021 antamassaan tuomiossa, että Bryssel Ila -asetusta on tulkittava siten, että tilanne, jossa toinen vanhemmista joutuu ilman toisen vanhemman suostumusta viemään lapsensa tämän asuinpaikkavaltiosta toiseen jäsenvaltioon sellaisen siirtopäätöksen täytäntöönpanemiseksi, jonka ensin mainittu jäsenvaltio on antanut Dublin III -asetuksen perusteella, ja jäämään sittemmin jälkimmäiseen jäsenvaltioon sen jälkeen, kun kyseinen siirtopäätös on kumottu, eivätkä ensin mainitun jäsenvaltion viranomaiset ole päättäneet ottaa siirrettyjä henkilöitä takaisin tai antaa heille lupaa oleskeluun, ei voi merkitä kyseisessä säännöksessä tarkoitettua luvatonta poisviemistä tai luvatonta palauttamatta jättämistä.

2.1.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

Tässä jaksossa esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut ja joissa on annettu kertomuskaudella julkisasiamiehen ratkaisuehdotus, muttei vielä tuomiota.

1. Yhdistetyt asiat C-793/19 ja C-794/19, *SpaceNet ym.*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sähköisen viestinnän tietosuoja – Tietojen säilytysvelvollisuus viranomaista varten – Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 2002/58/EY – EU:n perusoikeuskirja

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on tehnyt ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tulkintaa. Saksalainen tuomioistuin haluaa selvittää, onko unionin oikeus esteenä Saksan lainsäädännölle, joka koskee televiestintäpalvelujen tarjoajien velvollisuutta säilyttää asiakkaidensa liikenne- ja paikkatietoja viranomaistarpeita varten ottaen huomioon erityisesti perusoikeuskirjan määräykset ja unionin tuomioistuimen aikaisempi oikeuskäytäntö.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (18.2.2020) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (13.9.2021), että unionin oikeus ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja veloitetaan säilyttämään näiden palvelujen loppukäyttäjien liikenne- ja paikkatiedot, kun säilyttämisvelvollisuuden olemassaolo on sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivissä tarkoitettun tavoitteen saavuttamisen kannalta välttämätön ja säilyttämisvelvollisuudelle on asetettu rajoituksia, joiden avulla varmistetaan, että se ei ole yleinen ja erotukseton. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa, että kansallinen lainsäädäntö täyttää nämä edellytykset.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Sánchez-Bordona* katsoi 18.11.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa pääpiirteissään, että unionin oikeus on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat veloitetaan säilyttämään ennakoivasti, yleisesti ja erotuksetta näiden palvelujen loppukäyttäjien liikenne- ja paikkatiedot eri tarkoituksiin kuin siihen, että taataan kansallinen turvallisuus, kun siihen kohdistuu vakava uhka, joka osoittautuu todelliseksi ja olemassa olevaksi tai ennakoitavaksi olevaksi.

2. Asia C-140/20, Commissioner of the Garda Síochána and others

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sähköisen viestinnän tietosuoja – Tietojen säilytysvelvollisuus viranomaista varten – Tietojen saanti ja valvonta – Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi 2002/58/EY – EU:n perusoikeuskirja

Asian käsittely: Irlantilainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee ennen muuta sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tulkintaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, onko unionin oikeus esteenä Irlannin viestintälain nojalla perustetulle oikeudelliselle järjestelmälle, jossa säännellään televiestintäalan metatietojen säilyttämistä Irlannin kansallisten viranomaisten ja erityisesti Irlannin poliisivoimien tarpeita varten ja näiden tietojen saantia vakavan rikollisuuden selvittämisen, tutkinnan ja syyteharkinnan yhteydessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (24.7.2020) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (13.9.2021), että unionin oikeus ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja veloitetaan säilyttämään näiden palvelujen loppukäyttäjien liikenne- ja paikkatiedot, kun säilyttämisvelvollisuuden olemassaolo on sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivissä tarkoitettun tavoitteen saavuttamisen kannalta välttämätön ja säilyttämisvelvollisuudelle on asetettu rajoituksia, joiden avulla varmistetaan, että se ei ole yleinen ja erotukseton, ja tietoihin pääsy on tarkoin rajattua ja asianmukaisesti valvottua.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Sánchez-Bordona* katsoi 18.11.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa pääpiirteissään, että unionin oikeus on esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa: i) yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat veloitetaan säilyttämään ennakoivasti, yleisesti ja erotuksetta näiden palvelujen loppukäyttäjien liikenne- ja paikkatiedot eri tarkoituksiin kuin siihen, että taataan kansallinen turvallisuus, kun siihen kohdistuu vakava uhka, joka osoittautuu todelliseksi ja olemassa olevaksi tai ennakoitavissa olevaksi; ja ii) toimivaltaisten kansallisten viranomaisten oikeudelle saada säilytettyjä liikenne- ja paikkatietoja ei ole asetettu edellytykseksi tuomioistuimen tai riippumattoman hallinnollisen elimen etukäteisvalvontaa. Lisäksi julkisasiamies katsoi, että kansallinen tuomioistuin ei saa rajoittaa ajallisesti sellaisen kansallisen lainsäädännön, jolla veloitetaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat unionin oikeuden vastaiseen säilyttämiseen, lainvastaisuutta koskevan toteamuksen vaikutuksia.

3. Asia C-184/20, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sidonnaisuusilmoitus – Tietojen julkaiseminen internetissä – Yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 tulkinta – EU:n perusoikeuskirja – Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen – Henkilötietojen suoja

Asian käsittely: Liettualaisen tuomioistuimen tekemä ennakkoratkaisupyynnö koskee Liettuassa julkishallinnon tehtävissä työskenteleville henkilöille säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksistaan ja sidonnaisuusilmoituksiin liittyvien tietojen julkaisemista internetissä. Tuomioistuin pyrkii ennakkoratkaisupyynnöllään selvittämään, ovatko perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan määräykset ja yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset esteenä sidonnaisuusilmoitusten julkistamiselle sekä niiden julkaisemiselle rekisterinpitäjän verkkosivuilla.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (9.10.2020), että yleinen tietosuoja-asetus sallii sen, että julkisessa virassa ja tehtävässä toimivan henkilön henkilötietojen suojaa ja yksityiselämän suojaa rajoitetaan sidonnaisuusilmoituksia ja niihin sisältyvien henkilötietojen julkistamista koskevalla jäsenvaltion lainsäädännöllä. Sekä viranomaisten toiminnan julkisuutta että sidonnaisuusilmoituksia koskevalla sääntelyllä on painava yleisen edun mukainen tavoite, joka liittyy erityisesti yhteiskunnalliseen intressiin valvoa hallinnon läpinäkyvyyttä. *Suomi* katsoi, että sidonnaisuusilmoitusten tietojen julkisuutta on mahdollista toteuttaa myös yleisen tietoverkon välityksellä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pikamäe* katsoi 9.12.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että yleinen tietosuoja-asetus on esteenä esillä olevan kaltaiselle lainsäädännölle, jos sillä ei voida saavuttaa eturistiriitojen ja korruption ehkäisemistä julkisella sektorilla, julkisten päätöksentekijöiden nuhteettomuuden ja

puolueettomuuden takeiden parantamista ja kansalaisten luottamuksen vahvistamista julkiseen toimintaan koskevia tavoitteita tai toimenpide ei ole tarpeellinen tältä kannalta. Sidonnaisuusilmoitusten sisällön julkaisemista tällaisten ilmoitusten keräämisestä ja niiden sisällön tarkastamisesta vastaavan viranomaisen internetsivustolla niin, että siitä voi epäsuorasti paljastua arkaluonteisia tietoja, on pidettävä erityisiin henkilötietoryhmiin kohdistuvana käsittelynä.

4. Asia C-245/20, *Autoriteit Persoonsgegevens*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen N:o 2016/679 55 artiklan 3 kohta – Oikeudenkäyntiasiakirjojen julkisuus – Tuomioistuimen lainkäyttötehtävän käsite – Kansallisen valvontaviranomaisen toimivallan laajuus

Asian käsittely: Hollantilainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka liittyy oikeudenkäyntiasiakirjojen antamiseen toimittajien nähtäväksi. Asiassa tulkitaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 55 artiklan 3 kohtaa, jonka mukaan asetuksen mukaisilla valvontaviranomaisilla ei ole toimivaltaa valvoa käsittelytoimia, joita tuomioistuimet suorittavat lainkäyttötehtäviensä yhteydessä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (22.10.2020), että oikeudenkäyntiasiakirjojen antaminen toimittajien käyttöön suullisen käsittelyn yhteydessä on asetuksessa tarkoitettu ”tuomioistuimen lainkäyttötehtävänsä yhteydessä suorittama käsittelytoimi”, ja jää siten tietosuoja-asetuksen mukaisen valvontaviranomaisen toimivallan ulkopuolelle. Oikeudenkäynnin julkisuutta koskevat ratkaisut liittyvät useiden perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen yhtä aikaa, mikä on vaativaa, tuomioistuimen lainkäyttötoiminnan ytimeen kuuluvaa toimintaa. Suomi korosti myös kysymyksen yhteyttä tuomioistuinten riippumattomuuden suojaamiseen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Bobek* katsoi 6.10.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että oikeudenkäyntiasiakirjoihin sisältyvien tietojen luovuttaminen toimittajalle, jotta tämä voi selostaa paremmin julkista istuntoa, on toimi, joita tuomioistuimet suorittavat ”lainkäyttötehtäviensä yhteydessä”.

5. Asia C-290/20, *Latvijas Gāze*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Maakaasumarkkinat – Siirtoverkonhaltijan eriyttäminen – Tosiasiallinen eriyttäminen – Maakaasumarkkinadirektiivin 2009/73/EY IV luvun soveltaminen

Asian käsittely: Latvialainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee Latvian maakaasuverkkoon liittämistä koskevaa kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan siirtoverkonhaltijan tulee liittää jokainen maakaasukäyttäjä suoraan maakaasun siirtoverkkoon. Tuomioistuin pyrkii kysymyksillään selvittämään, onko Latvian lainsäädäntö maakaasumarkkinadirektiivin, ja erityisesti sen 23 artiklan, mukaista. Direktiivin 23 artiklassa säädetään siirtoverkkoon liittämisestä ja se kuuluu direktiivin IV lukuun, jossa annetaan riippumatonta siirtoverkonhaltijaa koskevat säännökset.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.11.2020) ja vastauksissaan unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin (20.5.2021), että ennakkoratkaisupyyntöissä kuvattu Latvian siirtoverkonhaltija ei vaikuta olevan direktiivissä tarkoitettu riippumaton siirtoverkonhaltija, eikä Latvian siirtoverkonhaltijaa koskevaan järjestelmään siten sovelleta maakaasumarkkinadirektiivin IV luvun säännöksiä, joihin direktiivin 23 artikla sisältyy.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Pitruzelis* katsoi 6.10.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa muun muassa, että kansallisen tuomioistuimen tehtävä on selvittää, minkä eriyttämismallin jäsenvaltio on valinnut ja mitä direktiivin säännöksiä kyseiseen malliin sovelletaan, koska direktiivin 23 artiklaa sovelletaan yksinomaan riippumattomaan siirtoverkonhaltijaan.

6. Asia C-342/20, Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: SEUT 63 ja 65 artikla (pääomien vapaa liikkuvuus) – SEUT 49 artikla (sijoittautumisvapaus) – Ulkomainen yhtiömuotoinen sijoitusrahasto – Rinnastaminen tuloverosta vapaaseen suomalaiseen erikoissijoitusrahastoon – Suomessa sijaitsevasta kiinteistöstä saadun tulon verottaminen

Asian käsittely: Helsingin hallinto-oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön asiassa, joka koskee ulkomaisen, yhtiömuotoisen rahaston Suomessa sijaitsevasta kiinteistöomaisuudesta saaman tulon verokohtelua. Hallinto-oikeus tiedustelee, ovatko sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat perussopimuksen määräykset esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan ainoastaan sopimusperusteiset ulkomaiset avoimet sijoitusrahastot voivat rinnastua tulon perusteella suoritettavasta verosta vapautettuun suomalaiseen sijoitusrahastoon.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (1.12.2020) ja vastauksissaan unionin tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin (18.6.2021), etteivät hallinto-oikeuden tarkoittamat perussopimuksen määräykset ole esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan ainoastaan sopimusperusteiset ulkomaiset avoimet sijoitusrahastot voivat rinnastua tulon perusteella suoritettavasta verosta vapautettuun kotimaiseen sijoitusrahastoon. Suomi perusteli näkemystään sillä, että kotimaiset verosta vapautetut sijoitusrahastot ovat kansallisesta lainsäädännöstä johtuen aina väistämättä sopimusperusteisia eikä tarkoituksena ole ollut myöntää verovapautta esimerkiksi yhtiömuotoisille sijoitusrahastoille, joihin sovelletaan yhtiöiden tavanomaista verokohtelua.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Saugmandsgaard Øe* katsoi 6.10.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että jäsenvaltion verolainsäädännössä asetettu vaatimus, jonka mukaan sijoitusrahaston on oltava sopimusperusteinen, jotta sitä voidaan pitää verotuksessa läpivirtausyksikkönä, on ristiriidassa pääomien vapaan liikkuvuuden kanssa, koska se johtaa siihen, että muissa jäsenvaltioissa yhtiömuodossa perustetut sijoitusrahastot jäävät tämän järjestelyn ulkopuolelle, vaikka nämä rahastot ovat läpivirtaavuuden osalta objektiivisesti rinnastettavissa sopimusperusteisiin rahastoihin.

2.1.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

Tässä jaksossa esitellään ne SEUT 267 artiklaan perustuvat ennakkoratkaisuasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut kertomuskaudella esittämällä kirjallisia huomautuksia tai osallistumalla suulliseen käsittelyyn.

1. Asia C-538/20, W

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Sijoittautumisvapaus – Kahdenvälinen verosopimus – Toisessa jäsenvaltiossa aiheutuneet lopulliset tappiot – Vähennyskelvottomuus

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä asiassa, joka koskee toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan kiinteän toimipaikan tappioiden vähentämistä. Kyse on ensinnä siitä, onko yhtiöllä oikeus vähentää toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan kiinteän toimipaikan lopullinen tappio myös silloin, kun jäsenvaltioiden välisessä verosopimuksessa kahdenkertainen verotus on poistettu vapautusmenetelmää käyttäen. Toiseksi asiassa on kyse lopullisten tappioiden tarkemmasta määrittelystä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (31.3.2021), että kiinteän toimipaikan lopullisten tappioiden vähentämisoikeutta ei ole silloin, kun kansallisessa lainsäädännössä on kyse voittojen ja tappioiden vapauttamisesta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn jäsenvaltioiden kahdenvälisen sopimuksen perusteella. Lopullisten tappioiden määrittelyn osalta Suomi katsoi, että merkitystä on muun muassa mahdollisuudella avata toiminta uudelleen kiinteän toimipaikan sijaintivaltiossa. Yhtiön kotipaikan sijaintivaltiossa ei myöskään tarvitse ottaa lopullisena tappiona huomioon sellaisia tappioita, jotka on kiinteän toimipaikan sijaintivaltion lainsäädännön mu-

kaisesti siirretty ainakin kerran seuraavalle verokaudelle. Edelleen velvollisuus ottaa rajat ylittävät lopulliset tappiot huomioon yhtiön kotipaikan sijaintivaltiossa rajoittuu niiden tappioiden määrään, jotka yhtiö olisi saanut ottaa huomioon kiinteän toimipaikan sijaintivaltion verotuksessa.

2. Asia C-577/20, *Sosiaali- ja terveystieteiden alan lupa- ja valvontavirasto*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Ammattipätevyysdirektiivi 2005/36/EY 13 artiklan 2 kohta – SEUT 45 artikla (työntekijöiden vapaa liikkuvuus) ja SEUT 49 artikla (sijoittautumisvapaus) – Terveystieteiden alan ammattihenkilö – Oikeus käyttää ammattinimikettä – Psykoterapeutti

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee ammattipätevyysdirektiivin ja SEUT 45 ja 49 artiklan tulkintaa. Asiassa on kysymys nimikesuojatun ammattinimikkeen myöntämisen edellytyksistä tilanteessa, jossa hakijalla on tutkintotodistus toisesta jäsenvaltiosta, jossa kyseinen ammatti ei ole säännelty. Ammattipätevyysdirektiivin 13 artiklan 2 kohdassa säädetään koulutuksesta annettujen asiakirjojen tunnustamisesta tilanteessa, jossa ammatti ei ole lähtövaltiossa säännelty. Ennakkoratkaisupyynnöllä pyritään selvittämään, onko tilanteessa, jossa kyseisten säännösten mukaiset tunnustamisen edellytykset eivät täyty, hakemusta käsittelevän viranomaisen arvioitava hakijan oikeutta harjoittaa säänneltyä ammattia myös SEUT 45 ja 49 artiklan kannalta. Jos tällainen arviointi tulee tehdä, KHO kysyy, voiko viranomaisen ottaa huomioon muilta tahoilta kuin koulutuksen järjestäjiltä tai toisen jäsenvaltion viranomaisilta saamaansa selvitystä koulutuksen tarkemmasta sisällöstä ja toteuttamistavasta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.05.2021) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (2.12.2021), että EUT-sopimuksessa taattuja perusvapauksia ja ammattipätevyysdirektiiviä on tulkittava siten, että sovellettaessa kyseisen direktiivin 13 artiklan 2 kohtaa vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisella viranomaisella ei ole velvollisuutta arvioida hakijan oikeutta harjoittaa säänneltyä ammattia SEUT 45 ja 49 artiklan ja niihin liittyvän oikeuskäytännön kannalta. Siltä varalta, että unionin tuomioistuin katsoisi, että tällainen arviointi tulee tehdä, *Suomi* esitti, että unionin oikeus ei ole esteenä sille, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisen perustaa erityisesti potilasturvallisuuden varmistamista koskeissa tilanteissa koulutuksen vastaavuutta koskevan arvionsa myös muilta tahoilta kuin koulutuksen järjestäjiltä tai toisen jäsenvaltion viranomaisilta saamaansa selvitykseen koulutuksen tarkemmasta sisällöstä ja toteuttamistavasta.

3. Asia C-579/20, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Turvapaikkamenettely – Toissijainen suojelu – Mielivaltaisen väkivallan aste alkuperämaassa – Henkilökohtaiset olosuhteet – Määritelmädirektiivin 2011/95/EU 15 artikla c alakohta

Asian käsittely: Alankomaalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee turvapaikkamenettelyssä myönnettävää oleskelulupaa toissijaisen suojelun perusteella. Kysymys on siitä, voivatko pääasian kantajat saada ns. määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohtaan perustuvaa toissijaista suojelua. Kyseinen kohta mahdollistaa toissijaisen suojeluaseman antamisen henkilölle, jonka henkeä tai ruumiillista koskemattomuutta uhkaa alkuperämaassa vakava ja henkilökohtainen vaara, joka johtuu mielivaltaisesta väkivallasta kansainvälisen tai maan sisäisen aseellisen selkkauksen yhteydessä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, onko hakijoiden alkuperämaan ja -alueen tilanteen lisäksi heidän henkilökohtaisille olosuhteilleen annettava merkitystä kyseistä säännöstä sovellettaessa ja jos on, mitä arvioinnissa on otettava huomioon.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (17.3.2021), että hakijan henkilökohtaisille olosuhteille tulee antaa merkitystä määritelmädirektiivin 15 artiklan c alakohtaa sovellettaessa. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa, että tulkinnassa tulisi käyttää apuna liukuvaa asteikkoa, jossa tehdään ero mielivaltaisen väkivallan mahdollisten tasojen ja niihin liittyvän yksilöllisten olosuhteiden asteen välillä. Mielivaltaisen väkivallan tason henkilön alkuperämaassa ollessa korkea, hakijaan henkilökohtaisesti kohdistuvan uhan ei tarvitse olla suuri. Vastavuoroisesti väkivallan tason ollessa matalampi, on hakijan kyettävä selittämään, miksi hänen profiilinsa on sel-

lainen, että väkivalta kohdistuisi palatessa juuri häneen. Arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti eikä siinä huomiota otettavista seikoista ole mahdollista tehdä tyhjentävää luetteloa. Myös henkilökohtaisten seikkojen kumulatiivinen vaikutus on otettava arvioinnissa huomioon.

4. Asia C-601/20, *Sovim*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat tiedot – Edunsaajarekisteri – Rekisteritietojen saattaminen suuren yleisen saataville – Yleinen tietosuoja-asetus 2016/679 – EU:n perusoikeuskirjan 7 (yksityis- ja perhe-elämän suoja) ja 8 (henkilötietojen suoja) artikla

Asian käsittely: Luxemburgilaisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee yritysten tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien rekisteritietojen saattamista suuren yleisen saataville. Ennakkoratkaisupyyntö on tarkoitus selvittää erityisesti, onko viidennen rahanpesudirektiivin säännös, jonka mukaan tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisteriin toimitettujen tietojen on oltava suuren yleisen saatavilla, pätevä EU:n perusoikeuskirjan yksityis- ja perhe-elämän ja henkilötietojen suoja koskevien määräysten kannalta. Lisäksi tuomioistuin pyrkii selvittämään, ovatko yleisen tietosuoja-asetuksen tietyt säännökset esteenä sille, että osa jäsenvaltiossa perustetun rekisterin tiedoista on rajoittamattoman henkilömäärän saatavilla ilman valvontaa, perustelutarvetta ja esimerkiksi rekisteröidyn mahdollisuutta saada tieto siitä, kenellä on ollut pääsy tietoihin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (25.3.2021), että kyseessä oleva viidennen rahanpesudirektiivin säännös on pätevä eivätkä yleisen tietosuoja-asetuksen säännökset ole esteenä sille, että tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien rekisteriin kirjatut edunsaajatiedot asetetaan suuren yleisen saataville yleiseen tietoverkkoon ilman, että henkilötietojen saatavuutta ja käyttöä erityisesti rajoitetaan. Tämä edellyttää, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja koskevien oikeuksien rajoitus on hyväksyttävä tavoitellun yleisen edun mukaisen päämäärän saavuttamiseksi ja on oikeasuhtainen tähän päämäärään nähden.

5. Asia C-615/20, *YP e.a. ym.*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Puolan oikeusvaltiokehitys – Puolan korkeimman oikeuden kurinpitojaosto – Tuomarin immuniteetin poistaminen hänen asettamiseksi rikosoikeudelliseen vastuuseen – Tehokkaan oikeussuojan periaate – Oikeusvaltion periaate – Tuomioistuinten riippumattomuus

Asian käsittely: Puolalainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka liittyy Puolan oikeusvaltiotilanteeseen. Ennakkoratkaisupyyntö taustalla on Puolan korkeimman oikeuden kurinpitojaoston päätös poistaa erään alueellisen tuomioistuimen tuomarin koskemattomuus hänen asettamiseksi rikosoikeudelliseen vastuuseen, pidättää hänet virantoimituksesta ja alentaa hänen palkkaansa. Ennakkoratkaisukysymyksillä pyydetään unionin tuomioistuinta arvioimaan kyseisen kurinpitojaoston päätöksen yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa, ottaen erityisesti huomioon oikeusvaltioperiaate, tehokkaan oikeussuojan periaate ja tuomioistuinten riippumattomuutta koskeva vaatimus.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (5.5.2021), että tuomarin koskemattomuuden poistaminen kurinpitojaoston toimesta ei ole yhteensopivaa unionin oikeuden kanssa. Unionin tuomioistuimen aiemman oikeuskäytännön valossa on katsottava, että Puolan korkeimman oikeuden kurinpitojaosto ei täytä unionin oikeudesta seuraavia itsenäisyyttä ja riippumattomuutta koskevia vaatimuksia. Näin ollen tuomarin koskemattomuuden poistaminen kurinpitojaoston toimesta rikkoo SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa.

6. Asia C-634/20, *Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto*

Ennakkoratkaisupyyntö kohde: Ammattipätevyysdirektiivi 2005/36/EY – SEUT 45 (työntekijöiden vapaa liikkuvuus) ja SEUT 49 artikla (sijoittautumisvapaus) – Lääkäri – Ammatinharjoittamisoikeuden myöntäminen määräjäksi rajoitettuna

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on esittänyt ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee SEUT 45 ja SEUT 49 artiklan tulkintaa tilanteessa, jossa henkilö, joka on suorittanut toisessa jäsenvaltiossa (kotijäsenvaltio)

lääketieteen perustutkinnon, mutta hänellä ei ole kotijäsenvaltiossa ammattipätevyyden edellytykseksi lisäksi asetettua todistusta ammatillisesta harjoittelusta, hakee oikeutta harjoittaa lääkärin ammattia toisessa jäsenvaltiossa (vastaanottava valtio). KHO tiedustelee, onko SEUT 45 tai 49 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että vastaanottavassa valtiossa henkilölle myönnetään tällaisessa tilanteessa lääkärin ammatinharjoittamisoikeus kolmen vuoden määräajaksi rajoitettuna siten, että hän saa toimia vain laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena ja että hänen on saman määräajan kuluessa suoritettava yleislääketieteen erityiskoulutuksen kolmivuotiset opinnot ottaen huomioon muun muassa se, että henkilölle on ensisijaisesti tarjottu mahdollisuutta suorittaa vastaanottavassa valtiossa kotijäsenvaltion suuntaviivojen mukainen ammatillinen harjoittelu ja hakea sille tunnustus kotijäsenvaltion toimivaltaiselta viranomaiselta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (28.5.2021), että unionin oikeus ei ole esteenä lääkärin ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiselle edellä todetuin tavoin rajoitettuna. Suomi katsoi, että unionin oikeudesta ei johdu, että lääkärin laillistamisesta vastaavan kansallisen viranomaisen tulisi verrata lääkärin ammatinharjoittamisoikeutta hakevan ja pätevytyksessään vielä kesken olevan henkilön pätevyyttä lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tuottamaan pätevyteen ja järjestää mahdollisuutta täydentää keskeneräistä pätevytyksensä.

7. Yhdistetyt asiat C-80/21-C-82/21, D.B.P. ym.

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Kuluttajasopimukset – Kohtuuton ehto – Pätemättömyys – Vaatimuksen vanhentuminen – Direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta – Tehokkuusperiaate – Vastaavuusperiaate – Oikeusvarmuuden periaate

Asian käsittely: Puolalainen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö (C-82/21), joka koskee kuluttajan oikeutta saada jo tehty maksusuoritus palautetuksi tilanteessa, jossa suoritus on perustunut kohtuuttomuuden vuoksi pätemättömään sopimusehtoon. Kysymys on siitä, voiko kuluttajan mahdollisuus vaatia korvausta vanheta kymmenen vuoden määräajan päätyttyä myös tilanteessa, jossa kuluttaja ei ole ollut tietoinen sopimusehdon kohtuuttomuudesta. Tuomioistuin pohtii myös sitä, mistä ajankohdasta vanhentumisaika on laskettava.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (9.7.2021), että unionin oikeus ei ole esteenä sille, että tuomioistuin tulkitsee kansallista säännöstöä siten, että kuluttajan vaatimus, joka koskee kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisen sopimuksen kohtuuttoman ehdon perusteella aiheuttomasti maksettujen määrien palauttamista, vanhenee kymmenen vuoden määräajan päätyttyä, vaikka kuluttaja ei ollut tietoinen tämän sopimusehdon kohtuuttomuudesta. Suomi korosti, että koska vanhenemisaikoja ei ole harmonisoitu, kansalliselle lainsäätäjälle jää liikkumavaraa tasapainoisen vanhentumissääntelyn laatimisessa. Asiassa otettava huomioon yhtäältä tarve suojella kuluttajaa suhteessa elinkeinonharjoittajaan ja toisaalta tarve varmistaa, että kaikki saatavat viime kädessä vanhenevat kohtuullisen ajan kuluessa, mikä on vaihdannan ja luotonannon toimivuuden kannalta perusteltua. Sen ajankohdan määrittäminen, mistä vanhentumisaikan kulumisen lasketaan, kuuluu kansalliselle tasolle.

8. Asia C-96/21, CTS Eventim

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Kuluttajaoikeusdirektiivi 2011/83/EU – Kuluttajan oikeus peruuttaa etäsopimus – Lippujen välitys

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö koskien sitä, onko kuluttajalla oikeus peruuttaa pääsylipun ostamista koskeva sopimus ja vaatia tekemiensä maksujen palautusta silloin, kun lippu on ostettu ammattimaiselta lippujen välittäjältä. Kuluttajaoikeusdirektiivin mukaan tapahtumien pääsylippujen myyntiin ei sovelleta etäsopimukseen yleensä liittyvää 14 vuorokauden palautusoikeutta. Ennakkoratkaisupyyntö esittänyt tuomioistuin haluaa selvittää, ulottuuko mainittu palautusoikeus kuitenkin lippujen välittämiseen eli tilanteisiin, joissa elinkeinonharjoittaja ei suorita kuluttajalle suoraan vapaa-ajan palvelua vaan ainoastaan myy kuluttajalle pääsyoikeuden tällaiseen palveluun.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.6.2021), että kuluttajaoikeusdirektiivin mukainen peruuttamisoikeus koskee myös tilannetta, jossa tapahtumanjärjestäjä on antanut lippujen myyntiä koskevan välitystoimeksiannon toiselle elinkeinonharjoittajalle. Suomi totesi perusteluinaan muun muassa, että sopimus, joka oikeuttaa kuluttajan osallistumaan tilaisuuteen, on tehty kuluttajan ja tapahtumanjärjestäjän välillä. Palvelun peruuttaminen voi siten tulla kyseeseen vain kuluttajan ja tapahtumanjärjestäjän välisessä suhteessa, eikä merkitystä ole sillä, että tapahtumanjärjestäjä on antanut lippujen myyntiä koskevan toimeksiannon pääsylippujen välitystä harjoittavalle yritykselle.

9. Asia C-162/21, *Pesticide Action Network Europe e.a.*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Kasvinsuojeluaineet – Kasvinsuojeluaineasetuksen (EY) N:o 1107/2009 53 artiklan tulkinta – Jäsenvaltion myöntämä lupa siemenien käsittelyyn kasvinsuojeluaineilla sekä käsiteltyjen siemenien myyntiin tai kylvöön – ”Erityisolujen” käsite – EU:n perusoikeuskirjan 35 ja 37 artiklat (terveyden suojeleminen ja ympäristönsuojelu)

Asian käsittely: Belgialainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, jossa on kyse kasvinsuojelun hätätilanteita koskevan poikkeussäätelyn tulkinnasta. Asia liittyy tiettyihin kasvinsuojeluaineisiin, joissa käytetyt tehoaineet on EU:ssa hyväksytty käytettäväksi ainoastaan kasvihuoneissa tapahtuvaa viljelyä varten. Belgian viranomaiset ovat kasvinsuojelun hätätilanteeseen vedoten myöntäneet kyseisille kasvinsuojeluaineille määräaikaista markkinoillesaattamislupia, jotka mahdollistavat niillä käsiteltyjen siementen kylvön avomaalla. Kansallinen tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle joukon ennakkoratkaisukysymyksiä, joilla se pyrkii selvittämään kasvinsuojeluaineasetuksessa olevan kasvinsuojelun hätätilanteita koskevan poikkeuksen tulkintaa tällaisessa tilanteessa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (29.6.2021), että hätätilanteita koskevan poikkeuksen perusteella voitaisiin myöntää lupa siemenien käsittelyyn sellaisilla kasvinsuojeluaineilla, joiden sisältämiä tehoaineita ei ole EU:ssa hyväksytty, sekä käsiteltyjen siemenien myyntiin tai kylvöön. Soveltamisalaan kuuluvat myös tilanteet, joissa vaaran ilmeneminen ei ole varmaa vaan ainoastaan todennäköistä, sekä joissa vaara on ennakoitavissa ja jopa kausittaista, jos vaara on ilmeinen eikä vaihtoehtoisia ja tehokkaita torjuntavaihtoehtoja ole käytettävissä. Asetuksessa olevan ilmaisun ”joka ei ole hallittavissa muilla kohtuullisilla keinoilla” tulkinnassa tulisi ottaa huomioon terveyden ja ympäristön suojeleminen lisäksi myös maatalouden kilpailukyky, sillä asetuksen tarkoituksena on huomioida taloudelliset näkökohdat ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön korkeatasoisen suojeleminen rinnalla siinä määrin, että kasvintuhoojien torjunta voidaan järjestää taloudellisesti kestäväällä tavalla.

10. Asia C-187/21, *FAWKES*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohte:** Yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen N:o 2913/92 30 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdan tulkinta – Tullausarvon määrittäminen toissijaisin menetelmin

Asian käsittely: Unkarilainen tuomioistuin on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, joka koskee nk. tullikoodeksin tulkintaa. Asiassa on kyse unionin tullialueelle Kiinasta tuotujen tekstiilituotteiden tullausarvon määrittämisestä tullikoodeksin mukaisin nk. toissijaisin menetelmin, jolloin tuotteen tosiasiallisen hinnan sijasta hyödynnetään yleisesti tietokannoissa ja tulliselvitysjärjestelmissä olevia aiemmin hyväksytyjä tullausarvoja. Tuomioistuin pyrkii kysymyksillään selvittämään erityisesti, tuleeko tullausarvoa näin määritettäessä huomioida vain kyseessä olevan jäsenvaltion tietokannasta löytyvät tiedot vai tuleeko viranomaisen kääntä muiden jäsenvaltioiden tulliviranomaisten puoleen ja hankkia tietoja jostakin unionin tietokannasta. Asiassa on myös selvitettävänä, voidaanko tullikoodeksin 30 artiklan mukaista käsitettä ”samanaikaisesti tai lähes samanaikaisesti” tulkita siten, että tullausarvoa määritettäessä tarkasteltava jakso voitaisiin rajata +/- 45 päivään tulliselvityksen ennen ja jälkeen.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (16.8.2021), ettei tulliviranomaisilla ole tullikoodeksia soveltaessaan velvollisuutta kääntä toisen jäsenvaltion tulliviranomaisten puoleen tai hankkia tietoja unionin yhteisistä tietokannoista. Suomi totesi perusteluinaan, ettei tällaisia velvoitteita seuraa tullikoodeksista tai unionin tuomioistui-

men oikeuskäytännöstä. Suomi katsoi lisäksi, ettei käsitettä ”samanaikaisesti tai lähes samanaikaisesti” tule kaavamaisesti rajata, vaan tarkasteltavan ajanjakson pituus tulee voida määrittää tapauskohtaisesti. Jotta tullattavana olevan tavaran arvonmääritys voidaan tehdä mahdollisimman tarkasti, viranomaisella tulee olla mahdollisuus tapauskohtaisesti arvioida, miten käsitettä ”samanaikaisesti tai lähes samanaikaisesti” tulee kussakin yksittäistapauksessa soveltaa.

11. Asia C-197/21, *Soda-Club (CO2) et SodaStream International*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Tavaramerkit – Tavaroiden uudelleenpakkaaminen tai -merkintä jälleenmyyntiä varten – Uudelleentäytettävät hiilidioksidipullot – Merkinhaltijan tavaramerkillä varustetun etiketin poistaminen ja sen korvaaminen omalla etiketillä uudelleentäytön yhteydessä

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö tavaramerkkiasetuksen tulkintaa koskevassa asiassa. Asiassa on kyse siitä, onko hiilidioksidipullojen uudelleentäyttäjällä oikeutta poistaa pulloista merkinhaltijan tavaramerkillä varustettu etiketti ja korvata se omalla etiketillään, kun pullon liikkeellelaskijan tavaramerkki on edelleen näkyvässä pullon kaulassa olevassa kaiverruksessa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (23.7.2021), että tavaramerkkiasetus ja tavaramerkkidirektiivi eivät ole esteenä sille, että kolmas täyttää uudelleentäytettävän pullon jälleenmyyntiä varten uudelleen hiilidioksidilla, poistaa siitä alkuperäisen etiketin ja korvaa sen omilla tunnuksillaan varustetulla etiketillä samalla, mikäli kohdeyleisön katsotaan käsittävän, että etiketti viittaa yksinomaan pullon sisällä olevan hiilidioksidin alkuperään (ja siten pullon uudelleen täyttäjään). Uudelleen täytettävä hiilidioksidipullo voi olla käytössä kymmeniä vuosia ja siihen tulee siten voida merkitä tiedot pakkausten uudelleentäyttäjistä. Pakkausten uudelleentäyttö on myös jätteen synnyn ehkäisyä, johon jäsenvaltioita kannustetaan. Nämä tavoitteet puoltavat tulkintaa, jonka mukaan tavaramerkkisääntely ei ole esteenä kuvatulle menettelylle, kunhan pakkausmerkinnät tehdään siten, että tavaramerkin keskeinen tehtävä tavaran alkuperän osoittajana ei vaarannu.

12. Asia C-264/21, *Koninklijke Philips*

Ennakkoratkaisupyyntö **kohde:** Kuluttajat – Tuotevahinkovastuu – Tavaramerkki – Direktiivin 85/374/ETY 3 artiklan 1 kohta – Tuotteen valmistajan määritelmä

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt ennakkoratkaisupyyntö asiassa, joka koskee tuotteen valmistajan vastuuta tuotteen aiheuttamasta vahingosta. KKO haluaa ennakkoratkaisupyyntönsä selvittää, kuinka tuotevastuudirektiiviin sisältyvää valmistajan määritelmää on tulkittava. Ennakkoratkaisupyyntönsä pyritään pääasiallisesti selvittämään, edellyttävätkö tuotevastuudirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty valmistajan määritelmä sitä, että se, joka on varustanut tuotteen tai sallinut sen varustamisen tavaramerkillään, myös jollakin muulla tavalla esiintyy tuotteen valmistajana.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (17.9.2021), että tuotevastuudirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetty valmistajan määritelmä ei edellytä sitä, että se, joka on varustanut tuotteen tai sallinut sen varustamisen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan, myös jollakin muulla tavalla esiintyy tuotteen valmistajana. Suomi perusteli näkemystään erityisesti direktiivin sanamuodolla, jonka mukaan valmistajalla tarkoitetaan muun ohella sitä, joka ”varustamalla tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla erottuvalla tunnuksellaan esiintyy tuotteen valmistajana”. Säännöksen sanamuodon mukaan mainittuun määritelmään ei ole kytketty muita lisäedellytyksiä. Suomi huomautti, että koska direktiivin tarkoituksena on siinä säänneltyjen seikkojen täydellinen yhdenmukaistaminen, ennakkoratkaisukysymyksiin annettavan vastauksen tulee lähtökohtaisesti perustua yksinomaan siihen, täyttyvätkö 3 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaiset edellytykset. Suomi katsoi, että tämä tulkinta oli myös sopusoinnussa oikeuskäytännön, direktiivin kuluttajansuojatavoitteen sekä asiaan liittyvien tavaramerkkioikeusnäkökohtien kanssa.

13. Asia C-270/21, A

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Ammattipätevyysdirektiivi 2005/36/EY – Ammattipätevyyden tunnustaminen – Lastentarhanopettajan ammatti – Säännelty ammatti – Pätevyytodistus – Viron sosialistisessa neuvostotasavallassa suoritettu tutkinto

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on esittänyt EU-tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön, joka koskee ammattipätevyysdirektiivin tulkintaa. Ennakkoratkaisupyynnön esitetty KHO:ssa vireillä olevassa asiassa, jossa on ratkaistavana, onko kansallinen viranomais (Opetushallitus) voinut hylätä A:n hakemuksen, joka koskee lastentarhanopettajan ammattipätevyyden tunnustamista. Ennakkoratkaisukysymyksissä on kysymys siitä, voidaanko lastentarhanopettajan ammattia pitää ammattipätevyysdirektiivissä tarkoitettuna säänneltyä ammattina tilanteessa, jossa työnantajalle jää kotijäsenvaltion lainsäädännön mukaan harkintavaltaa arvioida, täyttääkö henkilö säädetyt kelpoisuusvaatimukset. Lisäksi KHO tiedustelee, pidetäänkö direktiivin 3 artiklan 3 kohtaa sovellettaessa pätevyyttä, joka on hankittu jäsenvaltion maantieteellisellä alueella aikana, jolloin jäsenvaltio ei ole ollut olemassa itsenäisenä valtiona vaan sosialistisena neuvostotasavaltana, kolmannessa maassa hankittuna ammattipätevyytenä.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (27.9.2021) pääasiallisesti, että tilanteessa jossa työnantajalle jää harkintavaltaa arvioida kelpoisuusvaatimusten täyttyminen, ammattia ei ole pidettävä ammattipätevyysdirektiivissä tarkoitettuna säänneltyä ammattina. Ammattipätevyysdirektiiviin sisältyy yksityiskohtainen säännellyn ammatin käsitteen määritelmä. Tästä määritelmästä johtuu, että ammattia voidaan pitää säänneltyä vain silloin, kun lainsäädännössä asetetaan tarkkarajainen kelpoisuusedellytys, kuten esimerkiksi vaatimus tietyn, nimeltä mainitun muodollisen pätevyyden antavan tutkinnon suorittamisesta. Tilanteessa, jossa työnantajalle jää kotijäsenvaltion lainsäädännön mukaan harkintavaltaa arvioida kelpoisuusvaatimusten täyttyminen eikä vaatimusten täyttämisen osoittamistapoja ole säännelty missään laissa, asetuksessa tai hallinnollisessa määräyksessä, ammattia ei voida pitää säänneltyä. Suomi katsoi lisäksi, että ammattipätevyysdirektiivin 3 artiklan 3 kohtaa tulee tulkita siten, että nykyisen jäsenvaltion uudelleen itsenäistymistä edeltävänä aikana hankittua pätevyyttä on pidettävä kolmannessa maassa hankittuna pätevyytenä.

14. Asia C-296/21, A

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Korkeimman hallinto-oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyynnön – Asedirektiivi 91/477/ETY – Deaktivointiasetus (EU) 2015/2403 3 ja 7 artikla – Deaktivoitujen aseiden siirtäminen unionissa – Ampuma-aseiden deaktivoinnin tarkastaminen ja varmentaminen – Komission luettelo jäsenvaltioiden nimeämisestä tarkastusyksiköistä

Asian käsittely: Suomen korkein hallinto-oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön koskien asedirektiivin ja deaktivointiasetuksen tulkintaa. Asiassa on kyse tilanteesta, jossa toisesta jäsenvaltiosta on tuotu Suomeen deaktivoituja ampuma-aseita, mutta Suomen poliisi ei ole hyväksynyt aseista esitettyjä deaktivointitodistuksia. Ennakkoratkaisukysymyksillä pyritään selvittämään, onko Suomeen siirrettyjen aseiden deaktivointitodistus ollut deaktivointiasetuksen mukainen ja olisiko se tullut tunnustaa Suomessa asetuksen mukaisesti.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (11.10.2021), ettei deaktivointitodistuksen toisessa jäsenvaltiossa antanutta tahoja voida pitää kyseessä olevissa säädöksissä tarkoitettuna tarkastusyksikkönä, kun se ei ole viranomais ja kun sitä ei ole mainittu asetuksen mukaisessa komission luettelossa. Lisäksi Suomi katsoi, ettei jäsenvaltion tarkastusyksiköstä voida esittää komission luettelossa olevan merkinnän sijasta muuta kansallisen viranomaisen antamaa selvitystä siten, että toisen jäsenvaltion tulisi tunnustaa tällaisen tarkastusyksikön antama todistus. Suomi korosti muun muassa, että deaktivointiasetuksella varmistamaan mahdollisimman korkea turvallisuustaso deaktivoinnin yhteydessä. Tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää, että kyseessä olevia säännöksiä tulee tulkita tiukasti sanamuodon mukaisesti.

15. Asia C-330/21, *The Escape Center*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Arvonlisäverodirektiivi 2006/112/EY – Alennetun verokannan soveltaminen – Urheilulaitosten käyttöoikeus

Asian käsittely: Belgialainen tuomioistuin tiedusteleee ennakkoratkaisupyynnössään arvonlisäverodirektiivin oikeaa tulkintaa asiassa, joka koskee sovellettavaa verokantaa. Kyse on direktiivin säännöksistä, joiden mukaan alennettua verokantaa voidaan soveltaa silloin, kun kyseessä on ”urheilulaitosten käyttöoikeus”. Tuomioistuin haluaa tietää, kuuluuko urheilulaitosten käyttöoikeus alennetun arvonlisäverokannan piiriin vain, jos sen yhteydessä ei tarjota yksilöllistä ohjausta tai ryhmäohjausta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (8.10.2021), että direktiivin käsite ”urheilulaitosten käyttöoikeus” koskee ohjattua ryhmäliikuntaa ja ylipäänsä kaikkea sellaista liikunnan mahdollistamista, jossa pääpaino ei ole varsinaisessa opetuksessa ja valmennuksessa. Suomi esitti, että kuntokeskuksen kuntolaitteiden käyttöoikeuden ja keskuksessa tarjottavan ohjatun liikunnan arvonlisäverokohtelun tulisi olla yhdenmukaista.

16. Asia C-396/21, *FTI Touristik*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Matkapakettidirektiivi (EU) 2015/2302 – COVID19-pandemiaan liittyvät rajoitukset matkakohteessa – Direktiivin 14 artikla 1 kohta – Hinnanalennusvaatimus

Asian käsittely: Saksalainen tuomioistuin tiedusteleee ennakkoratkaisupyynnössään direktiivin tulkinnasta asiassa, joka koskee COVID-19-pandemian hillitsemistoimenpiteistä seurannutta matkustajan esittämää hinnanalennusvaatimusta. Direktiivin mukaan matkapakettiin sisältyvien matkapalvelujen suorittamatta jättäminen tai virheellinen suorittaminen (vaatimustenmukaisuuden laiminlyönti) on peruste hinnanalennukselle. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin hakee vastausta siihen, miten matkapakettidirektiivin hinnanalennusta koskevaa säännöstä tulkitaan pandemiatilanteessa.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.11.2021), että matkakohteessa esiintyvän infektiotaudin johdosta määrättyjä rajoituksia voidaan myös pandemiatilanteessa pitää vaatimuksenmukaisuuden laiminlyöntinä. Suomi totesi, että matkapakettidirektiivin tavoitteena oleva yhdenmukainen ja korkeatasoinen kuluttajansuoja, sen systematiikka ja sovellettavan sääntelyn sanamuoto johtavat siihen tulkintaan, että matkakohteessa esiintyvän infektiotaudin johdosta määrätty huomattavat rajoitukset merkitsevät vaatimuksenmukaisuuden laiminlyöntiä ja ovat näin ollen peruste hinnanalennukselle.

17. Asia C-406/21, *A*

Ennakkoratkaisupyynnön kohde: Suomen korkeimman oikeuden tekemä ennakkoratkaisupyynnö – Maksuviivästysdirektiivin 2011/7/EU 7 artiklan 2 ja 3 kohta ja 12 artiklan 4 kohta – Ajalliset vaikutukset – Viivästyskorko – Perintäkulut – Sopimuskäytäntö – Kohtuuttomat sopimusehdot – Sopimaton menettely

Asian käsittely: Suomen korkein oikeus on tehnyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön koskien maksuviivästysdirektiivin tulkintaa. Pääasiassa on kysymys siitä, onko kahden elinkeinonharjoittajan keskinäisessä suhteessaan noudattamaa käytäntöä, jossa velallinen on voinut maksaa tilauksiin perustuvat laskut kohtuullisessa ajassa eräpäivän jälkeen ilman viivästysseuraamuksia, pidettävä pakottavan lainsäädännön ja erityisesti maksuviivästysdirektiivin vastaisena. Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee maksuviivästysdirektiivin 12 artiklan 4 kohtaa, jossa mahdollistetaan se, että jäsenvaltiot voivat direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä päättää, jättävätkö ne sen soveltamisalan ulkopuolelle sopimukset, jotka on tehty ennen 16.3.2013. KKO pyrkii selvittämään, kuinka direktiivin ilmausta ”sopimukset, jotka on tehty ennen 16 päivää maaliskuuta 2013” on tulkittava. Toiseksi asiassa on arvioitavana, voiko osapuolten noudattama käytäntö, jossa velkoja ei ole vaatinut viivästysseuraamuksia, olla velkojaa sitova, vai pidetäänkö sitä selvästi kohtuuttomana sopimusehtona tai sopimattomana menettelynä sillä perusteella, että velkoja on tällöin luopunut oikeudestaan viivästysseuraamuksiin.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (15.11.2021), että maksuviivästysdirektiivin 12 artiklan 4 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sellaisen viivästysseuraamuksia koskevan sopimuskäytännön, joka on vakiintunut osapuolten välille yksittäisten tilausten yhteydessä ennen 16.3.2013, vaikka ne yksittäiset tilaukset, joihin perustuen viivästysseuraamuksia peritään, on tehty tämän ajankohdan jälkeen. Lisäksi *Suomi* katsoi, että maksuviivästysdirektiivin 7 artiklan 2 ja 3 kohtaa on tulkittava niin, että esillä olevan kaltaista sopimuskäytäntöä ei voida automaattisesti pitää säännöksissä tarkoitettuna sopimusehtona tai menettelynä, jonka mukaan viivästyskorkoa tai korvausta perintäkuluista ei voida periä, vaan huomioon tulee ottaa velkojan menettely ja tämän mahdollisuus vapaaehtoisesti luopua viivästysseuraamuksista.

2.2 VÄLIINTULOT

Tässä jaksossa esitellään ne unionin tuomioistuimessa ja unionin yleisessä tuomioistuimessa nostetut kanteet, joissa Suomi on väliintulijana asettunut tukemaan toista asian osapuolista. Jaksossa 2.2.1 käsitellään ne asiat, joissa on kertomuskautena annettu tuomio, jaksossa 2.2.2 ne asiat, joissa on annettu julkisasiamiehen ratkaisuehdotus ja jaksossa 2.2.3 ne asiat, joissa Suomi on tehnyt kirjelmän tai osallistunut suulliseen käsittelyyn.

Jäsenvaltio voi aina tehdä **väliintulon** unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa kanneasiassa. Jäsenvaltio voi tehdä väliintulon esimerkiksi komission toista jäsenvaltiota vastaan käynnistämässä SEUT 258 artiklan mukaisessa kanneasiassa tai jäsenvaltion tai yksityisen tahon komissiota vastaan nostamassa SEUT 263 artiklan mukaisessa kumoamiskanteessa. Myös valitusasioissa on mahdollista tehdä väliintulo. Jäsenvaltion tulee väliintulollaan aina tukea jotakin asian osapuolista.

2.2.1 Tuomiot ja määräykset

Tässä jaksossa esitellään ne kanneasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa Suomi on osallistunut väliintulijana ja joissa on kertomuskaudella annettu tuomio.

1. T-388/20, *Ryanair v. komissio*

Kanteen kohde: SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohta (jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen tarkoitettu valtioneuvosto – COVID-19 – Lentoliikenne – Valtion takaus Finnairin lainalle

Asian käsittely: Ryanair DAC nosti unionin yleisessä tuomioistuimessa komissiota vastaan kanteen, jolla se vaati kumoamaan komission tekemän päätöksen, jossa komissio on jättänyt vastustamatta Suomen valtion takausta Finnairin lainalle covid-19-pandemian olosuhteissa. Kantaja viittaa kanteessaan SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan virheelliseen soveltamiseen sekä syrjintäkiellon, palvelujen tarjoamisen vapauden ja sijoittautumisvapauden rikkomiseen. Lisäksi kantaja moittii komissiota siitä, että se ei ole aloittanut muodollista tutkintamenettelyä Suomea kohtaan ja ettei se perustellut päätöstään riittävällä tavalla.

Suomi tuki vastaajana olevaa komissiota väliintulokirjelmässään (29.10.2020) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (4.12.2020) ja katsoi, että unionin yleisen tuomioistuimen tulisi hylätä kantajan vaatimus komission riidanalaisen päätöksen kumoamisesta. Suomi totesi olevan kiistatonta, että Suomen taloudessa on pandemian seurauksena vakava häiriö ja että Finnairin tukemisella voidaan SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla edesauttaa tämän häiriön poistamista. Finnairin mahdollisella konkurssilla olisi vakavia haitallisia vaikutuksia Suomen kykyyn selviytyä kriisin ylitse ja se vaikeuttaisi merkittävästi myös maan kykyä elpymiseen kriisin jälkeen. Suomi toi esiin Finnairin merkityksen muun muassa kansantalouden, huoltovarmuuden ja alueellisen saavutettavuuden kannalta. Lisäksi Suomi korosti, että komissiolla on SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa sovellettaessa laaja harkintavalta.

Tuomio: *Unionin yleinen tuomioistuin* hylkäsi kanteen 14.4.2021 antamallaan tuomiolla. Ryanair on valittanut tuomiosta unionin tuomioistuimeen. Valitusasia on vireillä unionin tuomioistuimessa asianumerolla C-353/21 P (ks. jäljempänä 2.2.3.7 kohta).

2. Asia C-761/18 P, *Leino-Sandberg v. parlamentti*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen määräys asiassa T-421/17, *Leino-Sandberg v. parlamentti* – Asiakirjajulkisuus – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Asiakirjan julkaiseminen kanteen nostamisen jälkeen – Oikeussuojan tarpeen säilyminen

Asian käsittely: Leino-Sandberg teki valituksen unionin yleisen tuomioistuimen antamasta määräyksestä asiassa T-421/17, *Leino-Sandberg v. parlamentti*. Asiassa oli kyse Euroopan parlamentin tekemän päätöksen julkisuudesta. Unionin yleisen tuomioistuimen määräyksen mukaan asiassa ei enää ollut aihetta lausunnon antamiseen, kun henkilö, jolle parlamentin päätös oli osoitettu, oli tuonut päätöksen julkisuuteen. Leino-Sandberg vaati unionin tuomioistuinta kumoamaan määräyksen ja palauttamaan asian unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (27.6.2019) Leino-Sandbergin vaatimusta määräyksen kumoamisesta ja asian palauttamista unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. *Suomi* katsoi, että asiakirjan lataaminen verkkoon kolmannen henkilön toimesta ei vastaa sitä, että toimitellaan luovuttaa asiakirjan yleisön tutustuttavaksi avoimuusasetuksen mukaisen pyynnön perusteella ja lisäksi valittajalla on säilynyt joka tapauksessa asiassa intressi saada tuomioistuimen ratkaisu.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Bobek* antoi ratkaisuehdotuksensa 16.7.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* kumosi 21.1.2021 antamallaan tuomiolla unionin yleisen tuomioistuimen määräyksen ja palautti asian unionin yleiseen tuomioistuimeen. Tuomioistuin katsoi, että tilanteessa, jossa valittaja on saanut tutustua ainoastaan kolmannen ilmaisemaan riidanalaiseen asiakirjaan ja jossa parlamentti yhä epäilee häntä oikeuden tutustua pyydettyyn asiakirjaan, ei voida katsoa, että valittaja olisi saanut oikeuden tutustua kyseiseen asiakirjaan avoimuusasetuksessa tarkoitetulla tavalla tai että hän olisi näin ollen menettänyt intressin vaatia riidanalaisen päätöksen kumoamista pelkästään tämän ilmaisemisen seurauksena. Tällaisessa tilanteessa valittajalla säilyy todellinen intressi saada tutustua todistusvoimaiseksi saatettuun versioon pyydetystä asiakirjasta, millä taataan se, että kyseinen toimitellaan on asiakirjan laatija ja että tässä asiakirjassa ilmaistaan sen virallinen kanta. Unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen rinnastaessaan sen, että kolmas osapuoli ilmaisee asiakirjan, siihen, että asianomainen toimitellaan luovuttaa pyydetyn asiakirjan.

Asia on vireillä unionin yleisessä tuomioistuimessa asianumerolla T-421/17 RENV (ks. jäljempänä 2.2.3.1 kohta).

3. Asia C-389/19 P, *Euroopan komissio v. Ruotsi*

Valituksen kohde: Unionin yleisen tuomioistuimen antama tuomio asiassa T-837/16, *Ruotsi vastaan komissio* – REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006 – Komission päätöksen kumoaminen – Lupa lyijykromaattien käyttöön – Eri-tyistä huolta aiheuttavat aineet – Korvattavuus

Asian käsittely: Komissio oli tehnyt valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta asiassa T-837/16, *Ruotsi v. komissio*, jolla yleinen tuomioistuin hyväksyi Ruotsin nostaman kanteen ja kumosi komission tekemän täytäntöönpanopäätöksen. Kumotussa päätöksessä komissio oli myöntänyt luvan lyijysulfaattikromaatin, keltainen, ja lyijykromaattimolybdaattisulfaatin, punainen, useille käyttötarkoituksille. Komissio katsoi valituksessaan, että hakija on osoittanut, että lyijykromaateille ei ole taloudellisesti ja teknisesti korvaavia vaihtoehtoja, ja että komissio on riidanalaisessa päätöksessään rajoittanut käyttöluvan vain välttämättömiin tarkoituksiin. Lisäksi yleinen tuomioistuin arvioi väärin komissiolle kuuluvaa harkintavaltaa.

Koska *Suomi* esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. *Suomi* vaati vastineessaan (6.8.2019) valituksen hylkäämistä perusteettomana. *Suomi* katsoi, että riidanalaisessa päätöksessä myönnettiin lupia sellaisiin käyttötarkoituksiin, joiden osalta voitiin selvästi käyttää korvaavia vaihtoehtoja, vaikka värin intensiteetti ei olisikaan täysin sama kuin lyijykromaatteja sisältävillä maaleilla. Komission olisi tullut sen vuoksi näytön puuttuessa jättää lupa myöntämättä eikä jättää käyttötarkoitusten välttämättömyyden arviointia aineen loppukäyttäjien harkinnan varaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Tanchev* antoi ratkaisuehdotuksensa 29.10.2020.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* hylkäsi 25.2.2021 antamassaan tuomiossa komission valituksen.

4. Asia C-791/19, Euroopan komissio v. Puola

Valituksen kohde: Puolan oikeusvaltiokehitys – Tuomioistuinten riippumattomuus – Yleisten tuomioistuinten tuomarien kurinpitomenettely – Kurinpitolautakunnan riippumattomuus ja puolueettomuus – Ennakkoratkaisupyyntöjen esittämistä koskevan oikeuden rajoittaminen – SEU 19 artikla 1 kohta toinen alakohta (tehokkaan oikeussuojan vaatimus) – SEUT 267 artikla toinen ja kolmas kohta (ennakkoratkaisumenettely)

Asian käsittely: Komissio nosti unionin tuomioistuimessa rikkomuskanteen Puolaa vastaan. Kanne liittyi Puolan oikeusvaltiokehitykseen ja erityisesti Puolan tuomioistuinten riippumattomuuteen ja yleisten tuomioistuinten tuomareita koskevaan kurinpitomenettelyyn. Kanteessaan komissio vaati unionin tuomioistuinta toteamaan, että Puola ei ole noudattanut unionin tuomioistuinjärjestelmää ja tehokkaan oikeussuojan vaatimusta koskevan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja ennakkoratkaisumenettelyä koskevan SEUT 267 artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukaisia velvoitteitaan.

Suomi tuki väliintulokirjelmällään (19.5.2020) komissiota. *Suomi* yhtyi väliintulokirjelmässään ja asiassa 1.12.2020 järjestetyssä suullisessa käsittelyssä komission kanteessa esittämiin väitteisiin, joiden mukaan, ensinnäkin, Puolan tuomioistuinjärjestelmä ei varmista SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytetyllä tavalla tuomareiden riippumattomuuden vaatimuksen toteutumista eikä suojaa Puolan tuomioistuihin poliittiselta valvonnalta. Toiseksi *Suomi* tuki komission väitettä, jonka mukaan Puola rikkoo SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvollisuuksiaan, koska se ei ole turvannut ylimmän oikeuden kurinpitojaoston riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Lopuksi *Suomi* katsoi, että Puola ei ole noudattanut ennakkoratkaisumenettelyä koskevan SEUT 267 artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska tuomareihin kohdistuvalla kurinpitäjärjestelmällä voidaan rajoittaa heidän oikeuttaan esittää ennakkoratkaisupyyntöjä.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Tanchev* antoi ratkaisuehdotuksensa 6.5.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 15.7.2021 antamassaan tuomiossa, että Puola ei ollut noudattanut SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan muun muassa, koska se ei ollut taannut ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuutta ja puolueettomuutta ja koska se salli, että tuomioistuinratkaisujen sisältö voidaan katsoa yleisten tuomioistuinten tuomarien tekemäksi kurinpitovirheiksi. *Tuomioistuin* katsoi myös, että Puola ei ollut noudattanut SEUT 267 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se salli sen, että tuomioistuinten oikeutta esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntöjä rajoitetaan kurinpitomenettelyn vireillepanon mahdollisuudella.

2.2.2 Julkisasiamiehen ratkaisuehdotukset

Tässä jaksossa esitellään ne kanneasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa *Suomi* on osallistunut väliintulijana ja joissa on kertomuskaudella annettu julkisasiamiehen ratkaisuehdotus mutta ei vielä tuomiota.

1. Asia C-743/19, Euroopan parlamentti vastaan Euroopan unionin neuvosto

Ennakkoratkaisupyyntöjen kohde: Euroopan työviranomaisen perustaminen – Työviranomaisen toimipaikan sijainnista päättäminen – SEUT 341 artikla (unionin toimielinten kotipaikka) – Jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätös (EU) 2019/1199 Euroopan työviranomaisen toimipaikan sijainnista – Asetus (EU) 2019/1149 Euroopan työviranomaisen perustamisesta

Asian käsittely: Euroopan parlamentti on nostanut unionin tuomioistuimessa kanteen neuvostoa vastaan. Kanteessa parlamentti vaatii tuomioistuinta kumoamaan jäsenvaltioiden hallitusten edustajien SEUT 341 artiklan nojalla 13.6.2019 tekemän päätöksen Euroopan työviranomaisen toimipaikan sijainnista. Kyseisessä perussopimuksen artiklassa määrätään, että jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikan. Parlamentti katsoo ensinnäkin, että SEUT 341 ei ole asianmukainen oikeusperusta erillisviraston toimipaikan määrittämiselle, vaan sijaintipaikasta olisi tullut päättää tavallisessa lainsäätämisyksityksessä. Toiseksi parlamentti katsoo, että päätös tulee kumota sillä perusteella, että sitä ei ole asianmukaisesti perusteltu.

Suomi tuki väliintulokirjelmällään (26.6.2020) neuvostoa ja katsoi, että unionin tuomioistuimen tulisi jättää kanne tutkimatta, koska riidanalainen päätös ei ole neuvoston toimi, eikä kumoamiskannetta ole SEUT 263 artiklan mukaan mahdollista nostaa jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöksen kumoamiseksi. Suomi katsoi lisäksi, että jäsenvaltioiden hallitusten edustajat ovat olleet toimivaltaisia tekemään päätöksen Euroopan työviranomaisen sijaintipaikasta. Suomi piti selvänä, että jäsenvaltiot unionin perussopimusten laatijoina ovat tarkoittaneet, että SEUT 341 artikla soveltuu SEU 13 artiklassa lueteltujen toimielinten kotipaikasta päättämisen ohella myös unionin elinten ja virastojen kotipaikasta päättämiseen. Suomi katsoi myös, ettei päätöksessä ole laiminlyöty perusteluvelvollisuutta.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Bobek* katsoi 6.10.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että unionin tuomioistuin ei ole toimivaltainen ratkaisemaan asiaa jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemän päätöksen osalta, jolla valittiin Euroopan lääkeviraston uusi toimipaikka. Julkisasiamiehen mukaan hallitusten edustajien tekemä päätös ei ole kannekelppoinen toimi, sillä se ei ole Euroopan unionin toimielinten, elinten tai laitosten antama toimi eikä se kohdistu toimiin, jotka tuottavat sitovia oikeusvaikutuksia.

2. Asia C-161/20, Euroopan komissio v. Euroopan unionin neuvosto

Kanteen kohde: Neuvoston päätöksen kumoaminen – Kansainväliselle merenkulkujärjestölle (IMO) tehtävän ehdotuksen toimittaminen jäsenvaltioiden ja komission puolesta – SEUT 3 artiklan 2 kohta (unionin yksinomainen toimivalta) – SEU 17 artikla 1 kohta (komission tehtävät) – YK:n yleiskokouksen päätöslauselma 65/276 Euroopan unionin osallistumisesta Yhdistyneiden kansakuntien työhön

Asian käsittely: Komission neuvostoa vastaan nostaman kumoamiskanteen kohteena on se, että neuvoston puheenjohtaja toimitti kansainväliselle merenkulkujärjestölle (IMO) jäsenvaltioiden ja komission puolesta ehdotuksen, joka koskee ohjeiden käyttöönottoa kestävien vaihtoehtoisten polttoaineiden polttoaineketjun elinkaaren alkupään kasvihuonekaasupäästöjen arvioimiseksi. Komissio katsoo kanteessaan, että ehdotus on kokonaan EU:n yksinomaisessa toimivallassa ja olisi siten tullut lähettää komission toimesta EU:n nimissä. Komissio tukeutuu kahteen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koskee unionin yksinomaista toimivaltaa koskevan SEUT 3 artiklan 2 kohdan ja toinen komission toimivaltuuksia koskeva SEU 17 artiklan 1 kohdan rikkomista.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (9.12.2020) ja suullisessa käsittelyssä (7.9.2021) neuvoston vaatimusta kanteen hylkäämisestä. Suomi korosti kirjelmässään asian laajempaa merkitystä ja siinä annettavan ratkaisun horisontaalista merkitystä siltä osin kuin on kyse EU:n ja jäsenvaltioiden välisestä toimivallanjaosta ja toimielinten toimivaltuuksista erityisesti ulkoisessa toiminnassa sekä EU:n ulkoisen edustamisen yhtenäisyydestä. SEUT 3 artiklan 2 kohdan rikkomista koskevan kanneperusteen osalta Suomi katsoi, ettei komissio ei ole pystynyt osoittamaan, että unionilla olisi riidanalaisen toimen kattamalla alalla yksinomainen toimivalta. SEU 17 artiklan 1 kohdan osalta Suomi korosti, että komissiolla on IMO:ssa vain tarkkailijan asema, eikä EU organisaationa ole lainkaan siellä edustettuna. Näin ollen noudatettua menettelyä, jossa ehdotuksen teki neuvoston kiertävä puheenjohtaja EU:n jäsenvaltioiden ja komission puolesta, on pidettävä sekä oikeudellisesti että käytännön kannalta asianmukaisimpana menettelytapana. Lisäksi Suomi katsoi, ettei myöskään Lissabonin sopimuksen voimaantulosta tai YK:n yleiskokouksen päätöslauselmasta EU:n osallistumisesta Yhdistyneiden kansakuntien työhön vastoin komission väitettä seuraa, että noudatettu menettely oli virheellinen.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Szpunar* katsoi 25.11.2021 antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että unionin tuomioistuimen tulisi hylätä kanne. Julkisasiamiehen mukaan riidanalaisella päätöksellä ei rikota SEU 17 artiklan 1 kohtaa, koska kyseistä määräystä, jonka mukaan komissio edustaa unionia, ei voitu soveltaa, sillä

unioni ei kuulu toimijoihin, joilla oli oikeus esittää riidanalainen ehdotus IMO:lle. Unionin toimivallan luonteesta riippumatta on perusteita katsoa, että IMO:n säännöt mahdollistavat ainoastaan sellaiset ehdotukset, joita jäsenvaltiot (IMO:n jäseninä) ja komissio (tarkkailijana IMO:ssa) tekevät unionin etujen mukaisesti. Riidanalaisen ehdotuksen käsittämää alaa koskevan unionin toimivallan luonteella ei siten ole vaikutusta riidanalaisen päätöksen laillisuuteen. Vaikka unionilla olisi yksinomainen toimivalta, riidanalaisesta ehdotusta ei olisi voitu tehdä Euroopan unionin ehdotuksena.

2.2.3 Kirjallisessa tai suullisessa vaiheessa olevat asiat

Tässä jaksossa esitellään ne kanneasiat, joiden käsittelyyn unionin tuomioistuimessa Suomi on osallistunut kertomuskaudella väliintulijana tekemällä väliintulohakemuksen tai väliintulokirjelmän taikka osallistumalla suulliseen käsittelyyn.

1. *Asia T-421/17 RENV, Päivi Leino-Sandberg v. Euroopan parlamentti*

Valituksen kohde: Asiakirjajulkisuus – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Parlamentin päätös koskien kolmannen henkilön tekemää asiakirjapyyntöä – Päätöksen julkisuus – Tuomioistuinkäsittelyn suoja koskeva poikkeusperuste

Asian käsittely: Päivi Leino-Sandberg on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen Euroopan parlamenttia vastaan avoimuusasetuksen soveltamista koskevassa asiassa. Leino-Sandberg vaatii tuomioistuinta kumoamaan parlamentin päätöksen, jolla parlamentti epäsi häneltä oikeuden tutustua erääseen päätökseen tuomioistuinkäsittelyn suoja koskevan poikkeusperusteen nojalla. Pyydetty asiakirja on parlamentin antama kielteinen vastaus erään kolmannen henkilön tekemään asiakirjapyyntöön. Asia on palautunut unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi unionin tuomioistuimen (asia C-761/18 P, Leino-Sandberg v. parlamentti) kumottua unionin yleisen tuomioistuimen antaman määräyksen, jonka mukaan asiassa ei enää ollut aihetta lausunnon antamiseen.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (25.5.2021) kantajaa ja katsoi, että parlamentin päätös on avoimuusasetuksen vastainen ja tulisi sen vuoksi kumota. Suomi katsoi, että pyydetty asiakirja ei kuulu avoimuusasetuksen tuomioistuinkäsittelyn suoja koskevan poikkeuksen soveltamisalaan. Pyydetty asiakirja on lopullinen hallintopäätös eikä tiettyä oikeudenkäyntiä varten laadittu asiakirja. Tuomioistuinkäsittelyn suoja koskevan poikkeuksen soveltamisala ei voi ulottua toimielimen tekemään lopulliseen hallinnolliseen päätökseen eikä se seikka, että hallintopäätös on tai voi olla kumoamiskanteen kohteena, voi olla tältä osin merkityksellinen. Jos parlamentin kanta hyväksyttäisiin, riidan kohteena olevan kaltaisten asiakirjojen julkisuus riippuisi siitä, nostetaanko kanne ja siitä, milloin pyyntö ratkaistaan. Tämä ei ole perussopimusten eikä avoimuusasetuksen mukaista.

2. *Asia T-657/20, Ryanair v. komissio*

Kanteen kohde: Valtiontuki – Komission päätös hyväksyä Suomen valtion osallistuminen Finnairin osakeantiin – Jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen tarkoitettu valtiontuki – COVID-19

Asian käsittely: Ryanair on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jolla se vaatii kumoamaan komission tekemän päätöksen, jossa komissio on jättänyt vastustamatta Suomen valtion osallistumista Finnairin osakeantiin aiemman omistuksensa mukaisessa suhteessa. Ryanair katsoo, että komissio on soveltanut virheellisesti tilapäisiä Covid-19-valtiontukipuitteita ja niin sanottua tasapainotestiä, jossa vertaillaan tuen edullisia vaikutuksia sen kilpailua vääristäviin vaikutuksiin, sekä katsonut virheellisesti, että Finnairilla ei ollut huomattavaa markkinavoimaa.

Suomi tuki vastaajana olevaa komissiota väliintulokirjelmässään (3.5.2021) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (8.12.2021) ja katsoi, että unionin yleisen tuomioistuimen tulisi hylätä kantajan vaatimus komission riidanalaisen päätöksen kumoamisesta. Suomi totesi olevan kiistatonta, että Suomen taloudessa on pandemian

seurauksena vakava häiriö ja että Finnairin tukemisella voidaan SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettulla tavalla edesauttaa tämän häiriön poistamista. Suomi korosti, että osakeantiin osallistuminen samoin ehdoin yksityisten sijoittajien kanssa on lähtökohtaisesti markkinaehtoinen toimenpide ja että pääomitusta on pidetty riidanalaisessa päätöksessä valtiontukena vain sen vuoksi, että siihen liittyy läheisesti tueksi katsottava valtiontakausta. Suomi toi myös esiin Finnairin merkityksen muun muassa kansantalouden, huoltovarmuuden ja alueellisen saavutettavuuden kannalta.

3. Asia C-156/21, *Unkari v. parlamentti ja neuvosto*

Kanteen kohde: Yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi tehty asetus (EU, Euroatom) 2020/2092 – Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen unionin talousarvion suojaamiseksi – SEU 7 artiklan mukaisen mekanismin kiertäminen – Toissijaisuusperiaate – Suhteellisuusperiaate

Asian käsittely: Unkari on nostanut unionin tuomioistuimessa kanteen yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetun asetuksen 2020/2092 kumoamiseksi. Asetus mahdollistaa unionin varoista tehtävien maksujen keskeyttämisen, vähentämisen tai lykkäämisen, jos saajana oleva jäsenvaltio rikkoo oikeusvaltion periaatteita tavalla, joka vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen. Unkari väittää kanteessaan mm. että asetukselta puuttuu asianmukainen oikeusperusta, että sillä kierretään SEU 7 artiklassa tarkoitettua oikeusvaltiomenettelyä ja että sillä rikotaan oikeusvarmuuden periaatetta, suhteellisuusperiaatetta ja oikeussääntöjen selkeyttä koskevaa vaatimusta.

Suomi teki 28.5.2021 asiassa väliintulohakemuksen vastaajina olevien Euroopan parlamentin ja neuvoston tukemiseksi. Suomi keskittyi asian suullisessa käsittelyssä (11.-12.10.2021) erityisesti käsittelemään asetuksen oikeusperustaa, neuvoston oikeudellisen yksikön lausunnon käyttämistä kantajien toimesta sekä Eurooppa-neuvoston roolia asetuksen mukaisessa menettelyssä. Suomi katsoi, että asetuksen oikeusperusta on asianmukainen ja että Eurooppa-neuvoston rooli menettelyssä on unionin oikeuden mukainen. Lisäksi hallitus katsoi, että kantajat eivät olisi saaneet viitata kirjelmässään neuvoston oikeudellisen yksikön ei-julkiseen lausuntoon ja ettei kyseistä lausuntoa joka tapauksessa voida käyttää tukemaan kantajien väitteitä niiden esittämällä tavalla.

4. Asia C-157/21, *Puola v. parlamentti ja neuvosto*

Kanteen kohde: Yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi tehty asetus (EU, Euroatom) 2020/2092 – Oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen unionin talousarvion suojaamiseksi – SEU 7 artiklan mukaisen mekanismin kiertäminen – Toissijaisuusperiaate – Suhteellisuusperiaate

Asian käsittely: Puola on nostanut unionin tuomioistuimessa kanteen yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetun asetuksen 2020/2092 kumoamiseksi. Asetus mahdollistaa unionin varoista tehtävien maksujen keskeyttämisen, vähentämisen tai lykkäämisen, jos saajana oleva jäsenvaltio rikkoo oikeusvaltion periaatteita tavalla, joka vaikuttaa unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon tai unionin taloudellisten etujen suojaamiseen. Puola väittää kanteessaan mm. että asetukselta puuttuu oikeusperusta ja että oikeusperusta on joka tapauksessa virheellinen. Lisäksi asetuksella rikotaan oikeusvaltiomenettelyä koskevaa SEU 7 artiklaa sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja oikeusvarmuuden periaatetta.

Suomi teki 28.5.2021 asiassa väliintulohakemuksen vastaajina olevien Euroopan parlamentin ja neuvoston tukemiseksi. Suomi keskittyi asian suullisessa käsittelyssä (11.-12.10.2021) erityisesti käsittelemään asetuksen oikeusperustaa, neuvoston oikeudellisen yksikön lausunnon käyttämistä kantajien toimesta sekä Eurooppa-neuvoston roolia asetuksen mukaisessa menettelyssä. Suomi katsoi, että asetuksen oikeusperusta on asianmukainen ja että Eurooppa-neuvoston rooli menettelyssä on unionin oikeuden mukainen. Lisäksi hallitus katsoi, että kantajat eivät olisi saaneet viitata kirjelmässään neuvoston oikeudellisen yksikön ei-julkiseen lausuntoon ja ettei kyseistä lausuntoa joka tapauksessa voida käyttää tukemaan kantajien väitteitä niiden esittämällä tavalla.

5. Asia T-163/21, *De Capitani v. neuvosto*

Kanteen kohde: Asiakirjajulkisuus – Avoimuusasetus (EY) N:o 1049/2001 – Lainsäädäntömenettelyn asiakirjat

Asian käsittely: Emilio De Capitani on nostanut avoimuusasetuksen soveltamista koskevan kanteen neuvostoa vastaan. Kantaja vaatii tuomioistuinta kumoamaan neuvoston päätöksen, jossa neuvosto kieltäytyi eräiden tilinpäätösdirektiivin 2013/34/EU muutosehdotukseen liittyvien neuvoston työasiakirjojen (WK-asiakirjat) luovuttamisesta kantajan tutustuttavaksi. Kantaja katsoo, että neuvosto on soveltanut avoimuusasetuksen 4 artiklan 3 kohdan ensimmäistä ala-kohtaa virheellisesti katsoessaan, että asiakirjan sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi vakavasti toimielimen päätöksentekomenettelyä. Neuvosto on vaatinut, ettei kannetta oteta tutkittavaksi sen vuoksi, että neuvosto on riidanalaisen päätöksen antamisen jälkeen julkistanut kantajan pyytämät asiakirjat ja asiakirjat on kanteen nostamisen jälkeen toimitettu kantajalle. Neuvosto on vaihtoehtoisesti vaatinut unionin yleistä tuomioistuinta hylkäämään kanteen.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (29.11.2021) *De Capitania*. Suomi yhtyi kantajan näkemykseen siitä, että unionin yleisen tuomioistuimen tulisi antaa asiassa asiaratkaisu huolimatta siitä, että neuvosto on kanteen nostamisen jälkeen toimittanut kantajalle kaikki tämän pyytämät asiakirjat. Suomi katsoi, ettei kantajan oikeussuojan tarve ole poistunut asiakirjojen luovuttamisen myötä. Lisäksi Suomi yhtyi kantajan vaatimukseen neuvoston päätöksen kumoamisesta ja katsoi muun ohella, etteivät riidanalaisessa neuvoston päätöksessä esitetyt perustelut osoita unionin oikeuskäytännössä edellytetyin tavoin, että pyydettyjen asiakirjojen antaminen voisi konkreettisesti ja tosiasiallisesti vahingoittaa kohtuudella ennustettavissa olevalla eikä ainoastaan puhtaasti hypoteettisella tavalla kyseistä päätöksentekomenettelyä.

6. Asia C-204/21, *Euroopan komissio v. Puolan tasavalta*

Kanteen kohde: Oikeusvaltioperiaate – Tuomioistuinten puolueettomuuden ja riippumattomuuden tutkiminen – Puolan ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston toimivalta – SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta (jäsenvaltioiden velvollisuus turvata tehokkaat oikeussuojakeinot) – SEUT 267 artikla (ennakkoratkaisumenettely) – EU:n perusoikeuskirjan 7 (yksityis- ja perhe-elämän suoja), 8 (henkilötietojen suoja) ja 47 artikla (oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen) – Unionin yleinen tietosuoja-asetus

Asian käsittely: Komissio on nostanut unionin tuomioistuimessa kanteen Puolaa vastaan. Kanne liittyy niihin muutoksiin, joita eräisiin Puolan tuomioistuinlaitokseen liittyviin lakeihin tehtiin 20.12.2019. Komission väitteet koskevat ensinnäkin niitä säännöksiä, joilla estetään puolalaisia tuomareita tutkimasta niiden unionin oikeuden määräysten noudattamista, joiden mukaan kansallisten tuomioistuinten on oltava laillisesti perustettuja sekä riippumattomia ja puolueettomia, ja esittämästä tätä koskevia ennakkoratkaisupyynnöitä unionin tuomioistuimelle. Toiseksi kanteessa käsitellään Puolan ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston toimivaltuuksia, ottaen huomioon puutteet jaoston riippumattomuudessa. Kolmanneksi kanne koskee säännöksiä, joiden mukaan jokaisen puolalaisen tuomarin velvollisuus on julkaista ennen nimittämistään tiedot, jotka koskevat hänen kuulumistaan yhdistykseen, tehtävistä, joita hän hoitaa voittoa tavoittelemattomissa säätiöissä, sekä kuulumisestaan poliittiseen puolueeseen. Komissio katsoo edellä mainitusta seuraavan, että Puola rikkoo SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, SEUT 267 artiklaa sekä EU:n perusoikeuskirjan 7, 8 ja 47 artiklaa, ja lisäksi unionin yleisen tietosuoja-asetuksen tiettyjä säännöksiä.

Suomi tuki väliintulokirjelmässään (11.11.2021) erityisesti komission SEU 19 artiklan, SEUT 267 artiklan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan rikkomiseen liittyviä väitteitä. Suomi käsitteli tältä osin muun muassa sitä, että eräiden Puolan kansallisten säännösten perusteella kurinpidolliseksi rikkomukseksi voidaan katsoa tilanteet, joissa kansallinen tuomioistuin tutkii, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisia vaatimuksia noudatettu. Lisäksi Suomi esitti eräitä huomioita koskien sitä, että Puola on antanut ylimmän oikeuden kurinpitojaostolle, jonka riippumattomuutta ja puolueettomuutta ei ole taattu, toimivallan ratkaista tuomarien asemaa koskevia asioita.

7. Asia C-353/21 P, *Ryanair v. Euroopan komissio*

Valituksen kohde: Valtiontuet – SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohta – Valtiontakaus Finnairin lainalle – Covid-19-pandemia – Ryanair DAC:n valitus unionin yleisen tuomioistuimen antamasta tuomiosta – Vastineen antaminen valitukseen

Asian käsittely: Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 14.4.2021 antamallaan tuomiolla (T-388/20) kanteen, jonka Ryanair DAC oli nostanut komissiota vastaan. Kanteellaan Ryanair vaati kumoamaan komission tekemän päätöksen, jossa komissio oli jättänyt vastustamatta Suomen valtion takausta Finnairin lainalle Covid 19 -pandemian olosuhteissa. Ryanair valitti yleisen tuomioistuimen tuomiosta unionin tuomioistuimeen katsoen, että unionin yleinen tuomioistuin on tuomiossaan tehnyt oikeudellisen virheen ja vääristellyt tosiseikkoja Ryanairin asiassa T-388/20 esittämien kanneperusteiden osalta.

Suomi esiintyi asiassa väliintulijana unionin yleisessä tuomioistuimessa, joten Suomella oli oikeus antaa asiassa vastine. Suomi katsoi vastineessaan 1.10.2021, että Ryanairin valitus on hylättävä. Suomi katsoi, että Ryanairin valituksessaan esittämät väitteet riidanalaiseen tuomioon sisältyvistä oikeudellisista virheistä olivat perusteettomia ja että tuomio perustui oikein esitettyihin tosiseikkoihin. Suomi totesi, että Ryanair ei ole esittänyt valituksessaan mitään sellaista, mikä antaisi aihetta muuttaa unionin yleisen tuomioistuimen arviointia asiassa. Suomi katsoi olevan kiistatonta, että Suomen taloudessa on pandemian seurauksena vakava häiriö ja että Finnairin tukemisella voidaan SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla edesauttaa tämän häiriön poistamista. Finnairin mahdollisella konkurssilla olisi vakavia haitallisia vaikutuksia Suomen kykyyn selviytyä kriisin ylitse ja se vaikeuttaisi merkittävästi myös maan kykyä elpymiseen kriisin jälkeen. Suomi toi esiin Finnairin merkityksen muun muassa kansantalouden, huoltovarmuuden ja alueellisen saavutettavuuden kannalta. Lisäksi Suomi korosti, että komissiolla on SEUT 107 artiklan 3 kohdan b alakohtaa sovellettaessa laaja harkintavalta.

8. Asia T-444/21, *Ryanair v. Euroopan komissio*

Valituksen kohde: SEUT 263 artiklan 4 kohdan mukainen kanne – Valtiontuet – SEUT 107 artikla – COVID-19 – Lentoliikenne – Finnairin hybridilaina

Asian käsittely: Ryanair on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jolla se vaatii kumoamaan komission tekemän päätöksen, jossa komissio on jättänyt vastustamatta toimenpidettä, jossa Suomen valtio myöntää Finnairille hybridilainajärjestelyn, limiittinä enintään n. 350 miljoonaa euroa. Toimenpiteen tarkoituksena oli covid-19-pandemiasta johtuvien matkustusrajoitusten ja muiden epidemiantorjuntaan liittyvien toimenpiteiden aiheuttaman vahingon korvaaminen aikaväleillä 16.3.2020–30.6.2020 ja 1.7.2020–31.12.2020.

Suomi tuki vastaajana olevaa komissiota väliintulokirjelmässään (27.10.2021) ja katsoi, että unionin yleisen tuomioistuimen tulisi hylätä kantajan vaatimus komission riidanalaisen päätöksen kumoamisesta. Suomi totesi, että covid-19 -pandemia on aiheuttanut tilanteen, jossa poikkeuksellisten olosuhteiden käsilläolo on kiistatonta. Finnairille on aiheutunut vahinkoja, jotka ovat suorassa syy-seuraussuhteessa covid-19 -pandemiaan ja siitä aiheutuneisiin matkustusrajoituksiin ja muihin epidemiantorjuntatoimenpiteisiin. SEUT 107 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tällaisen vahingon kompensointiin tarkoitettu tuki soveltuu sisämarkkinoille. Tuki on niin ikään oikeasuhtainen syntyneeseen vahinkoon nähden.

9. Asia C-492/21, *Casa Regina Apostolorum della Pia Società delle Figlie di San Paolo vastaan Euroopan komissio*

Valituksen kohde: Valtiontuki – Lazion alueen (Italia) julkisten sairaaloiden hyväksi toteutetut toimenpiteet – Komission valtiontukipäätös, jossa todetaan, että kyse ei ole valtiontuesta – Taloudellisen toiminnan käsite – SEUT 107 artiklan 1 kohta

Asian käsittely: Italialainen seurakunta on tehnyt unionin tuomioistuimelle valituksen unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-223/18, *Casa Regina Apostolorum della Pia Società delle Figlie di San Paolo v. komissio*, kesä-

kuussa 2021 antamasta tuomiosta. Kyseisellä tuomiolla hylättiin seurakunnan kumoamiskanne, joka koski komission vuonna 2017 antamaa valtiontukipäätöstä. Valtiontukipäätöksessä katsottiin seurakunnan näkemyksen vastaisesti, etteivät Italian valtion Lazio alueen julkisten sairaaloiden hyväksi toteuttamat toimenpiteet olleet SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea.

Suomi teki väliintulohakemuksen (28.12.2021) saadakseen tukea vastaajana olevaa komissiota.

2.3 LAUSUNTOPYYNNÖT

Tässä jaksossa esitellään kertomuskaudella esillä olleet SEUT 218 artiklan 11 kohtaan perustuvat, unionin tuomioistuimelle esitetyt suunnitellun kansainvälisen sopimuksen unionin oikeuden mukaisuutta koskevat lausuntopyynnöt.

SEUT 218 artiklan 11 kohdan mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi pyytää unionin tuomioistuimen **lausunnon** siitä, onko suunniteltu kansainvälinen sopimus sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Jos lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus ei voi tulla voimaan, ellei sitä ole muutettu tai perussopimuksia tarkistettu.

2.3.1 Tuomiot ja määräykset

1. Lausuntopyyntö 1/19, *Istanbulin sopimus*

Lausuntopyynnön kohde: Kansainvälistä sopimusta koskeva lausuntopyyntö – Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehty yleissopimus (Istanbulin sopimus) – EU:n liittyminen – Unionin toimivalta – Oikeudellinen perusta – Hyväksymispäätöksen jakaminen – Kaikkien jäsenvaltioiden sitoutumista sopimukseen koskeva vaatimus (ns. ”common accord”)

Asian käsittely: Euroopan parlamentti esitti unionin tuomioistuimelle lausuntopyynnön, joka koskee Euroopan unionin liittymistä Istanbulin sopimukseen. Parlamentti pyysi unionin tuomioistuimen lausuntoa siihen, oliko Istanbulin sopimuksen tekemistä unionin puolesta koskevan toimen oikeusperusta asianmukainen ja oliko välttämätöntä tai mahdollista jakaa sopimuksen allekirjoittamista ja tekemistä koskevat päätökset kahteen osaan oikeusperustan valinnan perusteella. Lisäksi lausuntoa pyydettiin siitä, onko Istanbulin sopimuksen tekeminen unionin puolesta sopusoinnussa perussopimusten kanssa, vaikka kaikki jäsenvaltiot eivät ole päässeet yhteiseen sopimukseen kyseiseen sopimukseen sitoutumisesta.

Suomi katsoi kirjallisissa huomautuksissaan (20.12.2019) ja asiassa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä (6.10.2020), että valittu oikeusperusta on asianmukainen ja että päätöksen jakaminen kahteen osaan ei ole välttämätöntä. Lisäksi Suomi katsoi, että Istanbulin sopimuksen tekeminen unionin puolesta on sopusoinnussa perussopimusten kanssa, vaikka kaikki jäsenvaltiot eivät ole päässeet yhteiseen sopimukseen kyseiseen sopimukseen sitoutumisesta. Hyväksyessään sopimuksen unionin tulisi ilmoittaa, miltä osin sopimus kuuluu sen toimivaltaan.

Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus: Julkisasiamies *Hogan* antoi ratkaisuehdotuksensa 11.3.2021.

Tuomio: *Unionin tuomioistuin* katsoi 6.10.2021 antamassaan lausunnossa, että perussopimuksissa ei kielletä neuvostoa odottamasta ennen päätöksen antamista sopimuksen tekemisestä unionin puolesta, että jäsenvaltiot pääsevät ”yhteiseen sopimukseen”, mutta neuvosto ei voi muuttaa kyseisen yleissopimuksen tekemistä koskevaa menettelyä asettamalla tämän tekemisen edellytykseksi sen, että ensin todetaan tällainen ”yhteinen sopimus”. Lisäksi tuomioistuin katsoi, että suunnitellut oikeusperustat eivät kaikilta osin olleet asianmukaisia ja että sopimuksen tekemistä koskeva toimi voidaan jakaa kahteen erilliseen päätökseen, jos todetaan, että se on objektiivisesti arvioiden tarpeen.

3 RIKKOMUSMENETTELYT

Seuraavassa esitellään ne SEUT 258 artiklaan perustuvat Euroopan komission Suomea vastaan käynnistämät rikkomusmenettelyt, joissa kertomuskauden aikana on vastattu komission antamaan viralliseen huomautukseen tai perusteltuun lausuntoon tai joissa komission virallinen huomautus tai perusteltu lausunto on saapunut kertomuskauden aikana.

Rikkomusmenettelyt voidaan jakaa unionin oikeuden puutteellista tai virheellistä soveltamista koskeviin (3.1 jakso) ja direktiivin täytäntöönpanon viivästymistä⁴ koskeviin (3.2 jakso) menettelyihin. Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskeviin rikkomusmenettelyihin liittyy SEUT 260 artiklan 3 kohdan nojalla mahdollisuus määrätä jäsenvaltio maksamaan uhkasakkoa ja/tai kiinteämääräinen hyvitys jo samassa tuomiossa, jossa rikkomus todetaan.

SEUT 258 artiklan mukainen virallinen huomautus on komission jäsenvaltiota vastaan käynnistämisen rikkomusmenettelyn ensimmäinen vaihe, jossa komissio yksilöi oikeusriidan kohteen. Jäsenvaltiolla on yleensä kaksi kuukautta aikaa vastata viralliseen huomautukseen. Komissio voi antaa myös täydentävän virallisen huomautuksen.

SEUT 258 artiklan mukainen perusteltu lausunto on rikkomusmenettelyn toinen vaihe. Myös perusteltuun lausuntoon vastaamisen määräaika on yleensä kaksi kuukautta. Vastaamalla perusteltuun lausuntoon komissiota tyydyttävällä tavalla jäsenvaltio voi välttää kanteen unionin tuomioistuimessa. Komissio voi antaa myös täydentävän perustellun lausunnon.

Komissio voi käynnistää **SEUT 260 artiklan 2 kohdan mukaisen rikkomusmenettelyn**, jos se katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen rikkomuskanteen johdosta antaman tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Rikkomusmenettely alkaa virallisella huomautuksella. Tämän vaiheen jälkeen komissio voi viedä asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jos SEUT 260 artiklan mukainen menettely etenee kannevaiheeseen, ja unionin tuomioistuin katsoo, ettei aiempaa tuomiota ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, unionin tuomioistuin voi määrätä jäsenvaltion maksettavaksi **kiinteämääräisen hyvityksen ja/tai uhkasakon**.

Jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla lainsäädäntöjärjestystä noudattaen annettu direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi jo SEUT 258 artiklaan perustuvassa kanteessaan vaatia jäsenvaltion velvoittamista suorittamaan edellä mainittuja taloudellisia seuraamuksia (**SEUT 260 artiklan 3 kohta**).

⁴ Täytäntöönpanon viivästymistä koskevilla rikkomusasioilla tarkoitetaan asioita, joissa on yksinomaan tai pääasiallisesti kyse siitä, että komissio väittää jäsenvaltion jättäneen täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa direktiivin edellyttämistä kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä.

3.1 UNIONIN OIKEUDEN VIRHEELLISTÄ TAI PUUTTEELLISTA SOVELTAMISTA KOSKEVAT RIKKOMUSMENETTELYT

3.1.1 Unionin oikeuden virheellistä tai puutteellista soveltamista koskevat viralliset huomautukset

1. **Virallinen huomautus 18.2.2021 INFR(2020)2320; *rasismin ja muukalaisvihan tiettyjen muotojen ja ilmaisten torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/913/YOS virheellinen täytäntöönpano***

Komissio katsoo ensinnä, että Suomessa kriminalisoitu kiihottaminen kansanryhmää vastaan on määritelmällisesti suppeampi kuin puitepäätös edellyttää. Tältä osin komissio katsoo myös, että Suomen rikoslaisissa ei puitepäätöksen mukaisesti nimenomaisesti kriminalisoida tekoa, jossa on kyse julkisesta yllyttämisestä väkivaltaan tai vihaan yksittäistä henkilöä vastaan. Toiseksi komissio katsoo, että Suomen lainsäädännöstä puuttuu säännös, jossa nimenomaisesti kriminalisoidaan ihmisyyteen kohdistuvien rikosten, sotarikosten tai holokaustin julkinen puolustelu, kieltäminen tai vakava vähätteleminen. Kolmantena kohtana komissio katsoo, että Suomessa ei olisi tiettyjen rikosten osalta varmistettu mahdollisuutta käynnistää tutkinta- ja/tai syytetoimet viran puolesta.

Suomi katsoi vastauksessaan (16.4.2021), että kansallinen lainsäädäntö on puitepäätöksen mukainen. Komissiolle toimitettiin vastauksessa lisätietoja sekä selitettiin, miten kyseiset puitepäätöksen kohdat on pantu täytäntöön.

2. **Virallinen huomautus 18.2.2021 INFR(2020)2350; *eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin (EU) 2016/343 puutteellinen täytäntöönpano***

Komissio katsoo, että syyttömyysolettamadirektiivin 4 artiklan 1 kohta on täytäntöönpantu puutteellisesti. Kyseinen säännös velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan, ettei epäiltyyn tai syytettyyn viitata syyllisenä niin kauan kuin hänen syyllisyyttään ei ole laillisesti näytetty toteen.

Suomen vastauksessa (16.4.2021) katsottiin, että kyseinen direktiivin säännös on täytäntöönpantu Suomessa riittävällä ja asianmukaisella tavalla. Vastauksessa selostettiin yksityiskohtaisesti Suomen oikeustilaa käsittelemällä asiaan liittyviä lainkohtia, lainvalmisteluaineistossa esitettyjä lausumia sekä syyttömyysolettamaan liittyvää oikeuskäytäntöä.

3. **Virallinen huomautus 15.7.2021 INFR(2021)2058; *työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY täytäntöönpanosta sekä hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus) muuttamisesta annetun direktiivin 2014/67/EU puutteellinen täytäntöönpano***

Komissio katsoo että Suomi on täytäntöönpannut eräät työntekijöiden lähettämistä koskevan täytäntöönpanodirektiivin säännökset puutteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä. Komission virallinen huomautus koskee kansallisia säännöksiä, joilla on saatettu direktiivin hallinnollisia vaatimuksia ja valvontatoimenpiteitä, epäedulliselta kohtelulta suojelemista ja vastuuta alihankinnassa koskevat säännöt osaksi kansallista sääntelyä.

Suomen vastauksessa (15.10.2021) ilmoitettiin, että Suomessa tullaan käynnistämään lainsäädäntömuutosten valmistelu tiettyjen komission esille tuomien puutteiden korjaamiseksi. Osa komission väitteistä kiistettiin ja katsottiin, että Suomen lainsäädäntö on näiltä osin direktiivin mukainen.

4. **Virallinen huomautus 23.09.2021 INFR(2021)2110; *eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä annetun neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS virheellinen täytäntöönpano***

Komissio katsoo, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä annetun puitepäätöksen täytäntöönpano on osittain virheellistä tai puutteellista. Komission virallinen huomautus koskee muun muassa perusteita, joiden nojalla luovuttamisesta voi Suomen lainsäädännön mukaan kieltäytyä.

Komission mukaan kansalliseen lainsäädäntöön olisi puitepäätöksen vastaisesti otettu sellaisia kieltäytymisperusteita, joita puitepäätöksessä ei ole nimenomaisesti mainittu. Lisäksi eräät puitepäätöksen mukaan harkinnanvaraiset kieltäytymisperusteet olisi kansallisessa lainsäädännössä säädetty kokonaan tai osittain ehdottomiksi. Komissio kiinnittää myös huomiota Suomen kansalaisten ja Suomessa vakinaisesti asuvien henkilöiden erilaiseen kohteluun sekä eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa koskeviin määräaikoihin.

Suomen vastauksessa (23.12.2021) ilmoitettiin, että Suomen viranomaiset tulevat tarkastelemaan lähemmin puitepäätöksen kauttakulkua koskevia edellytyksiä (25 artiklan 1 kohta) ja puitepäätöksen 28 artiklan 2 kohdan c alakohtaa. Suomi siis selvittää mahdollista tarvetta muutoksille näihin säännöksiin liittyen. Suomi ilmoitti tulevana tiedottamaan komissiota mahdollisten lainsäädäntömuutosten valmistelun etenemisestä. Muilta osin Suomen hallitus toi vastauksessaan esiin, että komission virallisessa huomautuksessa esittämät väitteet ovat aiheettomia.

5. Virallinen huomautus 23.09.2021 INFR(2021)2126; terrorismin torjumisesta annetun direktiivin (EU) 2017/541 puutteellinen täytäntöönpano

Komissio katsoo, että Suomi ei ole saattanut nk. terrorismirikosdirektiivin ihmisryöstön määrittelemistä terrorismirikokseksi, terroristiryhmän johtamisesta määrättävää maksimirangaistusta ja terrorismin uhrien auttamista ja tukemista koskevia säännöksiä asianmukaisesti osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Suomen vastauksessa (18.11.2021) kiistettiin komission esittämät väitteet ja selostettiin, miten kyseessä olevat direktiivin kohdat on saatettu osaksi kansallista sääntelyä. Siltä osin kuin oli kyse terrorismien uhrien auttamisesta ja tukemisesta, Suomi selosti lisäksi niitä tosiasiallisia toimia, joiden kautta direktiivissä olevien velvoitteiden toteutuminen varmistetaan. Suomi lupasi myös täydentää tietyiltä osin komissiolle toimittamaansa direktiivin täytäntöönpanoa koskevaa vastaavuustaulukkoa.

6. Virallinen huomautus 23.09.2021 INFR(2021)2128; luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkkailusäädännöstä annetun direktiivin 2014/59/EU puutteellinen täytäntöönpano

Komissio katsoo, että Suomi ei ole täyttänyt velvoitteitaan, joista säädetään luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkkailusäädännöstä annetun direktiivin 2014/59/EU (ns. kriisintarkkailudirektiivi) 32 artiklan 4 kohdassa.

Suomen vastauksessa (18.11.2021) todettiin, että Suomessa on vireillä lainsäädäntömuutoksia komission mainitseman säännöksen täytäntöönpanon täsmentämiseksi, ja että lakimuutosta koskeva hallituksen esitys oli annettu eduskunnalle 28.10.2021. Lisäksi todettiin, että kyseiset lainsäädäntömuutokset vastaavat niihin seikkoihin, joita komission virallisen huomautuksen mukaan Suomen lainsäädäntöön liittyi direktiivin 32 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanon osalta.

7. Virallinen huomautus 02.12.2021 INFR(2021)2199; uuden ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista annetun direktiivin (EU) 2018/958 puutteellinen täytäntöönpano

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 16.2.2022.

8. Virallinen huomautus 02.12.2021 INFR(2021)2234; unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annetun direktiivin (EU) 2017/1371 puutteellinen täytäntöönpano

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 2.2.2022.

3.2 DIREKTIIVIEN TÄYTÄNTÖÖNPANON VIIVÄSTYMISTÄ KOSKEVAT RIKKOMUSMENETTELYT

3.2.1 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat viralliset huomautukset

1. Virallinen huomautus 20.11.2020 (2020/0524 - 2020/0525); kahden direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2018/1808 ja (EU) 2018/2002 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (22.1.2021) todettiin, että direktiivin (EU) 2018/1808 täytäntöönpano on Ahvenanmaan osalta kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu. Direktiivin (EU) 2018/2002 täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

2. Virallinen huomautus 4.2.2021 INFR(2021)0043 - INFR(2021)0045; kolmen direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2019/878, (EU) 2019/879 ja (EU) 2019/944 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (1.4.2021) todettiin, että direktiivien (EU) 2019/878 ja (EU) 2019/879 täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut. Direktiivin (EU) 2019/944 täytäntöönpanon todettiin olevan osittain kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

3. Virallinen huomautus 19.3.2021 INFR(2021)0116; jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisten täytäntöönpanovalmiuksien parantamiseksi ja sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi annetun direktiivin (EU) 2019/1 täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2019/1 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (19.5.2021) todettiin, että direktiivin täytäntöönpano on kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4. Virallinen huomautus 26.07.2021 INFR(2021)0230 - INFR(2021)0237; kahdeksan direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2018/2001, (EU) 2019/789, (EU) 2019/790, (EU) 2019/878, (EU) 2019/883, (EU) 2020/1504, (EU) 2020/1687 ja (EU) 2020/1833 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (17.9.2021) todettiin, että direktiivit (EU) 2019/878, (EU) 2020/1687 ja (EU) 2020/1833 on pantu täytäntöön kokonaisuudessaan. Direktiivin (EU) 2018/2001 täytäntöönpanon todettiin olevan osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu. Direktiivien (EU) 2019/789, (EU) 2019/790, (EU) 2019/883 ja (EU) 2020/1504 täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

5. Virallinen huomautus 30.09.2021 INFR(2021)0418 - INFR(2021)0424; seitsemän direktiivin täytäntöönpano

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivien (EU) 2019/770, (EU) 2019/771, (EU) 2019/1024, (EU) 2019/1153, (EU) 2019/1160, (EU) 2019/1161 ja (EU) 2019/2162 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (26.11.2021) todettiin, että direktiivin (EU) 2019/1160 täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu. Direktiivien (EU) 2019/770, (EU) 2019/771, (EU) 2019/1153, (EU) 2019/1024, (EU) 2019/1161 ja (EU) 2019/2162 täytäntöönpanon todettiin olevan kesken ja annettiin arvioidut täytäntöönpanoaikataulut.

3.2.2 Direktiivien täytäntöönpanon viivästymistä koskevat perustellut lausunnot

1. **Perusteltu lausunto 9.6.2021 INFR(2020)0425; romuajoneuvoista annetun direktiivin 2000/53/EY, paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista annetun direktiivin 2006/66/EY ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun direktiivin 2012/19/EU muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2018/849 täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2018/849 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (9.8.2021) todettiin, että direktiivin täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

2. **Perusteltu lausunto 9.6.2021 INFR(2020)0426; kaatopaikoista annetun direktiivin 1999/31/EY muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2018/850 täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2018/850 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (9.8.2021) todettiin, että direktiivin täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

3. **Perusteltu lausunto 9.6.2021 INFR(2020)0427; jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2018/851 täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2018/851 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (9.8.2021) todettiin, että direktiivin täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

4. **Perusteltu lausunto 9.6.2021 INFR(2020)0428; pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun direktiivin 94/62/EY muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2018/852 täytäntöönpano**

Komission mukaan Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta direktiivin (EU) 2018/852 täytäntöönpanosta.

Suomen vastauksessa (9.8.2021) todettiin, että direktiivin täytäntöönpano on osittain kesken ja annettiin arvioitu täytäntöönpanoaikataulu.

5. **Perusteltu lausunto 2.12.2021 INFR(2021)0235; rahoitusvälineiden markkinoista annetun direktiivin 2014/65/EU muuttamisesta annetun direktiivin (EU) 2020/1504 täytäntöönpano**

Suomen vastauksen määräpäivä asiassa on 2.2.2022

4 EU PILOT

Seuraavassa jaksossa luetellaan kertomuskaudella vireille tulleet EU Pilot -tiedustelut. Kertomuskaudella Suomi on vastaanottanut kahdeksan uutta EU Pilot -tiedustelua.

EU Pilot -menettely on rikkomusmenettelyä edeltävää epävirallista tiedonvaihtoa komission ja jäsenvaltion välillä. Menettelyä koskeva kirjeenvaihto toteutetaan komission ylläpitämän sähköisen EU Pilot -tietokannan kautta.

EU Pilot -menettelyyn liittyvät komission tiedustelut voivat koskea esimerkiksi **unionin oikeuden moitteetonta soveltamista** tai **kansallisen lainsäädännön yhdenmukaisuutta unionin lainsäädännön kanssa**. Komission tiedustelut voivat perustua unionin kansalaisten ja yritysten tekemiin kanteluihin tai komissio voi suorittaa tiedusteluja omasta aloitteestaan. Vastaukset EU Pilot -tiedusteluihin valmistellaan asiasta vastaavassa toimivaltaisessa ministeriössä.

1. EUP(2020)9770; *vesipuitedirektiivin 2000/60/EY täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee puutteita, jotka komissio on havainnut arvioidessaan Suomen vesipuitedirektiivin mukaisia toisia vesienhoitosuunnitelmia.

2. EUP(2021)9833; *arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee yliopistojen opetuspalveluihin arvonlisäverodirektiivin nojalla sovellettavan alv-vapautuksen soveltamista ja tulkintaa Suomessa.

3. EUP(2021)9837; *tietyjen alkoholijuomien myynnin mahdolliset esteet tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee kansallisia alkoholijuomien vähittäismyyntiä koskevia säännöksiä sekä niiden suhdetta tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteeseen (SEUT 34 ja 36 artikla) sekä sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin 2000/31/EY säännöksiin.

4. EUP(2021)9863; *määritelmädirektiivin 2011/95/EU ja vastaanottodirektiivin 2013/33/EU täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee kansallisten täytäntöönpanotoimien yhdenmukaisuutta määritelmädirektiivin ja vastaanottodirektiivin säännösten ja tavoitteiden kanssa.

5. EUP(2021)9882; *turvapaikkamenettelydirektiivin 2013/32/EU täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee kansallisten täytäntöönpanotoimien yhdenmukaisuutta turvapaikkamenettelydirektiivin säännösten kanssa.

6. EUP(2021)9921; *neljännen viiteraja-arvodirektiivin (EU) 2017/164 täytäntöönpano*

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee mahdollisia puutteita neljännen viiteraja-arvodirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa.

7. EUP(2021)9932; rautatieturvallisuusdirektiivin (EU) 2016/798 täytäntöönpano

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelu koskee komission havaitsemia ongelmakohtia rautatieturvallisuusdirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa.

8. EUP(2021)9946; asuntoluottodirektiivin 2014/17/EU täytäntöönpano

EU Pilot -tiedustelun kuvaus: Tiedustelulla komissio pyysi lisäselvitystä asuntoluottodirektiivin kansallisesta täytäntöönpanosta direktiivin erään säännöksen osalta.

5 NOTIFIKAATIOT

Suomi on toimittanut kertomuskautena Euroopan komissiolle direktiivin täytäntöönpanoa koskevia ilmoituksia (notifikaatioita) valtakunnan osalta 95 kpl ja Ahvenanmaan osalta 30 kpl.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia panemaan unionin direktiivit täytäntöön kansallisessa oikeusjärjestyksessään sekä ilmoittamaan täytäntöönpanosta komissiolle. Kyseistä täytäntöönpanoilmoitusta kutsutaan **notifikaatioksi**. Jos direktiivin täytäntöönpanoa ei ilmoiteta määräajassa, komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan SEUT 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn.

Kuvat etukannessa:
Unionin tuomioistuimen istunto Suuri jaosto
Unionin tuomioistuin 12/2019

Kuvat takakannessa:
Etupiha torneineen ja lisärakennuksineen,
näköyksi Niedergurmenwald-kadulta
Istuntosali

Valokuvat: Euroopan unionin tuomioistuin, G.Fessy/CJUE

